ప్రపాఠంలో మనవి

[illegible]

[illegible] ఉంటుందని [illegible] అవుతుంది. ఉదా హరణకు—

1 [illegible] ప్రమాణము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నున్నది [illegible] [illegible] [illegible] పరిశ్రమకు [illegible] మార్గమైంది గనుక

2 వ్యాపకమైన సమాకాంక్ష తో [illegible] సంపూర్ణంగా [illegible] [illegible] గ్రహించిన [illegible] విశ్వవ్యవస్థ యొక్క స్వరూప స్వభావాన్ని తెలుసుకోటానికి ప్రయత్నం చేశారు కొన్ని [illegible] మూలద్రవ్యాలు విశ్వసమస్తకు ఆధారభూతంగా ఉన్నవి ఈ మూలద్రవ్యాలను గురించి వాటి పరస్పర సంబంధా

లను గరించి [illegible] పాశ్చాత్య
లోకానికి ఇదే [illegible] ఎరుగరు
గాలిగింది ఇరవాళ్ళ జైన [illegible] ప్రాధాన్యము
[illegible] అంగీకరించిన ఈ మూ
అసంపూర్ణంగా ఉండటం [illegible] కలిగించిన మనిషుల్ని గాం
లోతుకు దిగి తర్కించిగల చేశారు [illegible] సాంఖ్య పూర్వోత్తర
మీమాంసలు [illegible] జైన-బౌద్ధ దర్శనాలుకూడ ఈ పరంపర
లోనివే విశ్వంలో కనిపించే వైవిధ్యాన్ని భిన్నత్వాన్ని ఆధారభూ
తంగా ఉన్నది ఒకే ఒక సార్వభౌమసత్యం అన్నది అన్ని దర్శనాలకు
సారరూపమైన సత్యం

4 ఈ సార్వభౌమసత్యాను జీవితంలో ప్రత్యక్షంచేసే
టానికి పరిశోధనలు జరిపినవారు యోగదర్శనాన్ని ప్రవచించారు
యోగాభ్యాసం లేకుండ మానవుని విశ్వాని ఉండే స్థలికమైన
సంబంధం తెలియరాదనీ జీవితం ఫలించదనీ యోగశాస్త్రం తెల్పిన
నిష్కర్ష కనుగనే ప్రజ్ఞా ఉపాయాల సామరస్యాన్నిబట్టి జీవితం
యొక్క యథార్థస్వరూపం ఏర్పడుతుందని బౌద్ధ దర్శనం చెబు
తున్నది జైన బౌద్ధ సాంఖ్య వేదాంతాది అన్ని దర్శనాలలోనూ
యోగనిష్ఠకు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వటం జరిగింది భారతీయ సంస్కృ
తిలో ఆత్మదర్శనానికి విశ్వదర్శనానికి యోగమే అనుభవసిద్ధమైన
మార్గమని ఉగ్గడింపబడ్డది

ఈ మార్గంలో పురోగమించే మానవుని దృష్టి సహజంగా
సమత్వరసంలో మగ్నమై సూక్ష్మమూ తరళమూ అయిపోతుంది
ఆ ప్రభావంచేత సంఘర్షణలన్నీ సామరస్యం చెంది ఆనందమయంగానూ
సౌందర్యమయంగానూ మారిపోతవి జీవితాన్ని విస్తృతంచేసే మ
వాదాలు అర్థశూన్యాలు అవుతవి జైనదర్శనం ప్రతిపాదించిన అ
నేకాంతవాదం లేక స్యాద్వాదం ఇందుకు నిదర్శనం అని చెప్పవచ

అది జనసామాన్యంలో పరమత సహనం వాటమేకా పరస్పర విరోధం గల భావాలలో సమన్వయం కుదర్చగలిగినది

సమణసుత్తం గ్రంథ నిర్మాణానికి భగవాన్ మహావీరుని ప్రేరణ అవ్యక్తంగానూ సంత వినోబాగారి ప్రేరణ వ్యక్తరూపం లోనూ ప్రాప్తించినవి భగవాన్ మహావీర నిర్వాణ పంచవింశతి శత వార్షిక మహోత్సవం జరుగుతున్న ఈ ఏట ఈ గ్రంథానికి సర్వ మాన్యత సాధించే నిమిత్తం ఢిల్లీ పట్టణంలో సంగీతి సమావేశఏర్పాటు కావడం ఒక అపూర్వమైన చారిత్రిక సంఘటన ఆ సంగీతిలో పాలుగొన్న సాధువులు విద్వాంసులు శ్రావకులు సేవకులు అన్ని విధాల సహాక రించి ఈ గ్రంథానికి ప్రామాణ్యం లభింపజేశారు జైనమతాని చెందిన అన్ని సంప్రదాయాల మునులు శ్రావకులు కలిసి చేసిన ఈ సమా వేశం రెండువేల సంవత్సరాలకు తరువాత మొదటిసారిగా సంపన్నం అయింది

ఈ సమన్వయాత్మక ధర్మసంగీతి ఢిల్లీలో రెండురోజులవరకు జరిగి నాలుగు సమావేశాలలో పూర్తి అయింది నాలుగు సమావేశా లకు అధ్యక్షత వహించినవారు నాలుగు ఆమ్నాయాలకు చెందిన మునులు

1 శ్రీ సుశీలకుమార్ జీ ముని

2 శ్రీ నథమల్ జీ ముని

3 శ్రీ జనకవిజయ జీ ముని

4 ఉపాధ్యాయ శ్రీ విద్యానందజీ ముని-అనేవారు

ఆచార్య శ్రీతులసీజీ ఆచార్య శ్రీ ధర్మసాగర్ జీ ఆచార్య శ్రీ విజయ సముద్ర సూరి జీ ఆచార్య శ్రీ దేశభూషణ జీ—ఈ నలు గురు మహానుభావులు నాలుగుసమావేశాలను ఆశీర్వదించారు గ్రంథం యొక్క పవిత్ర పాండులిపి నలుగురు అధ్యక్షులూ జినేంద్రవర్ణీజీ కలిసి

సంగీతియొక్క రెండురోజుల అధివేశనాలు అణువ్రత విహారం లోనూ జైన బాలాశ్రమంలోనూ ఏర్పాటు చేయబడ్డవి అణువ్రత-ఉద్యమ ప్రవర్తకులైన ఆచార్య శ్రీ తులసీగారున్నూ ఉపాధ్యాయ శ్రీ విద్యానందమునిగారున్నూ ఆరంభంనుంచి ఈ కార్యాన్ని ఎన్నో విధాల ప్రోత్సాహాన్నిచ్చారు వీరితోపాటు ఆ రెండు సంస్థల సంచాలకులూ కార్యకర్తలూ మాకిచ్చిన సహయోగ సహకారాలకి సర్వసేవా సంఘం సదా ఋణపడి ఉంటుంది

శ్రావక శిరోమణియైన సాహూ శాంతిప్రసాద్‌జైన్ ఆయన ధర్మపత్ని శ్రీమతి రమారాణీజైన్ శ్రీ ఖుదయాల్‌జీ డాఢీ వాలాకూడ సంగీతిని సఫలంచేయటానికి ఎంతో శ్రమ పడ్డారు వారి కందరికీ మా కృతజ్ఞతలు

ఉపాధ్యాయ కవిరత్న అమరమునిజీ శ్రీ సంతబాలజీ ముని శ్రీకానజీస్వామి ఆచార్య శ్రీ ఆనందఋషిజీ శ్రీయశోవిజయజీ ముని మొదలైన సాధుపుంగవులు ఈ ప్రయాసను సమర్థించి తగు సూచన లిచ్చి ప్రేరణ కలిగించారు వారివల్ల మాకు ఎంతోబలం చేకూరింది

ఈ గ్రంథం ప్రచురించి ప్రచారంలోకి తేవటానికి చేయూత నిచ్చిన శ్రీ ఋషభదాస్‌జీ రాంకా హైదరాబాదు వాస్తవ్యులూ ఆంధ్ర సర్వోదయ కార్యకర్తలూ అయిన శ్రీ బదరీచంద్‌జీ చౌధరీ—ప్రత్యేకంగా పేర్కొనదగినవారు ఈ ఉభయులు ముందుగా అందజేసిన ధన సహాయంవల్ల గ్రంథ ముద్రణం సులభం అయింది

భాయీ శ్రీరాధాకృష్ణ బజాజ్ మొదటినుండీ ఈ మహాకార్యం తనదిగానే భావించారు శ్రీ జమ్నాలాల్‌జీజైన్ శ్రీమానవ

మునికూడ అదే విధంగా సహకరించిరారు వీరందరు సర్వసేవా సంఘానికి అభిన్నమైన అంగాలు మాకు మేము కృతజ్ఞతలు తెలుపుకోటం ఎలాగ?

శ్రీ జినేంద్రవర్ణిగారిని ప్రత్యేకంగా పేర్కొనకుండ ఉండలేము సంత వినోబాగారి ప్రేరణ ఆయన్ను విశేషంగా ప్రభావితం చేసింది అందువల్ల ఆయన క్షణాలంకూడ వ్యర్థంచేయకుండ ఈ కార్యాని నడుముకట్టారు స్వస్థత చెడి కృశించినాయనతో ఉన్నప్పటికీ ఆత్మశక్తితో శ్రమించి బాధ్యతను విజయవంతంగా నిర్వహించారు ఎక్కడైనా తనపేరు ఉల్లేఖింపబడటం ఆయనకు ఇష్టం కాదు అయినా అంతరాళంనుండి వెల్లువి నలుదిక్కులా వ్యాపించే సుగంధాన్ని ఎవరు ఆపగలరు? మేము ఆ మహనీయునికి కృతజ్ఞత తెలుపగలవారం కాము అంతా ప్రభుకృప!

వారణాసిలోని పార్శ్వనాథ విద్యాశ్రమ శోధసంస్థానం వారున్నూ స్యాద్వాద జైన మహావిద్యాలయం వారున్నూ తమ వద్దనున్న మూర్లకొద్ది గ్రంథాలు మాకు అందజేశారు మా ప్రార్థన మన్నించి జ్ఞానమండల యంత్రాలయం వారు ఈ గ్రంథం అతి శీఘ్రంగా ముద్రించే ఏర్పాటు చేశారు

బడోదాలోని యజ్ఞప్రకాశన సమితి వారు ఈగ్రంథానికి గుజరాతీ సంస్కరణం శీఘ్రకాలంలో ముద్రించనుండుట సంతోషదాయకం మహావీర నిర్వాణ మహోత్సవ రాష్ట్రీయ సమితి ప్తావ ఓని ఇంగీషు తర్జుమా ప్రకటించటాని తీర్మానం చేయటం అయితే ఇతర భాషలలోకూడా ఈగ్రంథం అనువదింపబడి ఇంటింటివి ప్రచారం కలుగచేయబడటం ఎంతో ముఖ్యమైనదని దీన్ని ప్రకటించే అధికారం జైనధర్మానుయాయులైన సమస్తసంప్ర

దాయం వారి హస్తగతమై ఉన్నది వీరి అనుకూలాన్ని పురస్కరించుకొని సర్వసేవా సంఘం తెలుగులో కై వారికే అనువదించటానికి అనుమతించింది

ఈ కార్యం సులభం కావటానికి ప్రభుప్రవాహం కాల ప్రవాహం సమాజప్రవాహం అనుకూలించటం అన్నిటికన్న గొప్ప సంగతి భగవాన్ మహావీరుని 2500 వ నిర్వాణసంవత్సరంలో ప్రామాణికమైనయీ సమణసుత్తం గ్రంథం అందరికీ అంద చేయటమే మేము తలపెట్టిన శుభసంకల్పం

గ్రంథంలో ఎక్కడైన అచ్చుతప్పులు కనిపించినట్లైతే దయచేసి మాకు సూచించవలసినదిగా విద్వాంసులను సవినయంగా ప్రార్థిస్తున్నాము వచ్చే సంస్కరణంలో వాటిని సవరించటం సులభం అవుతుంది

కృష్ణరాజమెహతా
సర్వసేవా సంఘ సంచాలకుడు

మహావీర జయంతి
14 ఏప్రిల్ 1976

తెలుగు సంస్కరణము

[illegible] జైనవాణి [illegible] శాస్త్రాది భగవాన్ [illegible] ప్రధాన ధర్మబోధ [illegible] ప్రామాణిక గ్రంథంగా అంగీకరించింది ఈ గ్రంథ సంకలనం భగవాన్ మహావీరుని 2500 వ నిర్వాణ జయంతి శుభ సందర్భంలో సంపన్నం కావటం మూలాధారం దీనిద్వారా శ్వేతాంబర దిగంబర స్థానకవాసి మొదలైన జైనసంప్రదాయాలవారి కందరికీ సమన్వయం ఏర్పడటమేగాక ఇతర మతాలవారికి కూడా జైన ధర్మతత్త్వం సుబోధకం అయ్యే సౌకర్యం లభించింది

భగవాన్ మహావీర 2500 వ వార్షిక నిర్వాణ మహోత్సవ సమితి ఆంధ్రప్రదేశ్ [illegible] సర్వోదయ విచార ప్రచార ట్రస్టు యొక్క సంచాలకులు ఉపాధ్యాయులూ కలిసి సమణసుత్తం తెలుగు అనువాదం ప్రకటించే ఏర్పాటు చేశారు ఇందులోని మూల ప్రాకృత గాథలను సర్వసేవాసంఘంవారు ప్రకటించిన హిందీ భావార్థాలను శ్రీ యస్ వి శివరామశర్మగారు చాలా తెలుగులో సుబోధకంగా అనువాదంచేసి యిచ్చారు ఇందులో కొన్ని శబ్దాలు జైనధర్మానికి సంబంధించిన పారిభాషికాలు అవి అంత సులభంగా అందరికీ బోధపడవు పాఠకులు ఈ గ్రంథంచివర ఈయబడిన పారిభాషిక శబ్దకోశాన్ని చూసుకొని వాటి భావం గ్రహించవలసి ఉంటుంది

భగవాన్ మహావీరుని దివ్యవాణి జిజ్ఞాసువులైన పాఠకుల హృదయాల్లో జ్ఞానజ్యోతి వెలిగించగలదని విశ్వసిస్తున్నాము

నవంబరు 1975

హైదరాబాదు-ఆంధ్రప్ర

ప్రకాశకులు

ఎడమనుండి మొదటివరుస — సర్వశ్రీ కే భుజబలీశాస్త్రి మానవముని రెండవ వరుస—ఎ ఎన్ ఉపాధ్యే
జమ్నాలాల్‌జైన్ యశపాల్‌జైన్ శాంతిలాల్ రాధాకృష్ణబజాజ్ పం కైలాసచంద్రశాస్త్రి
ఖుశాల్‌చంద్ర గోరావాలా పృథ్వీరాజమోహతా మూడవ వరుస— పం సుమేర్‌చంద్ర దివాకర్ డా దర్బారీలాల్
కోఠియా అగర్‌చంద్ నాహటా ఇతర విద్వాంసులు శ్రావకులు

శ్రీ వినోబాకు మునులు వ్రాసిన లేఖ

ANUVRAT VIHAR

వీర నిర్వాణతిథి 24-1 2501

210 దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయ మార్గం
నయీ ఢిల్లీ తేదీ 7 12-74

తత్రపతిస్వామి ధర్మానురాగి శ్రీ ఆచార్య వినోబాజీ

మీ సామ్య భావపూర్ణమైన చింతనను సమయానుకూలమైన సలహాను మన్నించి జైనధర్మసారం దానియొక్క నవీనరూపమైన జిణధమ్మం ఈ రెంటిని శ్రీ జినేంద్ర కుమార్ వర్ణీజీ ఇంకా అనేక విద్వాంసులు కలిసి పునః సంకలనం చేయటం జరిగింది సర్వ సేవా సంఘమూ శ్రీ రాధాకృష్ణ బజాజ్ గార్ల నిర్విరామ కృషి ఫలితంగా సంగీతి ఏర్పాటు చేయబడ్డది ఆ సంగీతిలో పాలుగొన్న ఆచార్యులు మునులు విద్వాంసులు అందరూ మీ భావాన్ని ఆమోదించారు తత్ఫలితంగా సమస్త జైన సంఘానికి సమ్మతమైన సమణసుత్తం అనే గ్రంథం సేకరించబడ్డది భగవాన్ మహావీరుని పంచవింశతి శత నిర్వాణవర్ష సందర్భంలో అందరూ దీన్ని మహాభాగ్యంగా స్వీకరించారు ఈ దాదు 1974 నవంబరు 29 30 తేదీలలో జరిగిన సంగీతిలో ఈ గ్రంథం పారాయణం చేసి ఆచార్యులు మునులు విద్వాంసులు తమ సమీక్షను విమర్శాత్మకమైన అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు చివరకు గ్రంథాన్ని పరిష్కరించే భారం మునులకూ వర్ణీజీకి ఒప్పగించబడ్డది

ఒక వారం రోజులు మునులందరూ అనేక వేళాలు కలిసి గ్రంథాన్ని సమగ్రంగా పరిశోధించారు వారు చేసిన పరిష్కారం మా అందరికీ సంతృప్తి కలిగించింది ఇప్పుడు మీరు దీన్నిలోతుగా పరిశీలించి ధమ్మ-

సదరం లాగ గ్రంథం సర్వరచగలరని ఆశిస్తున్నాం ఇంకా ఏమైన సూచనలు సవరణలు ఉన్నట్లయితే వాటిని మాకు అందజేయ గోరుచున్నాము మేము వాటిని సంతోషంతో స్వీకరిస్తాము

సంగీతి సమావేశాల అధ్యక్షుల హస్తాక్షరాలు

విద్యానందముని
ముని జనక విజయ

ముని సుశీలకుమార్
మునినాథమల్

రామహరి
రామహరి
రామహరి

జితేంద్రవర్ణీ గ్రంథసంకలన కర్త

12-12-74

శ్రీ వినోబా హస్తాక్షరాలు

సమాధానం

(వినోబా)

జీవితంలో నాకెన్నో సమాధానాలు లభించినవి వాటి అన్ని
టిలో చివరికి లభానుగ సర్వోత్తమమైనది ఈ యేదే నాకు లభ్యమైంది
భగవద్గీతలోని 700 శ్లోకాల్లో వైదిక ధర్మసారం మనకు లభించింది
ధమ్మపదంలో బౌద్ధధర్మసారం మనకు అందచేయబడ్డది దాని
మూలంగా రెండున్నరవేల సంవత్సరాల తర్వాత కూడా బుద్ధుని
బోధ జనులు గ్రహించటానికి వీలు ఏర్పడ్డది అదే విధంగా జైనధర్మ
సారంకూడ సంగ్రహించబడటం అవసరం అని జైన పండితులను నేను
ఎన్నోసార్లు ప్రోత్సహించాను కాని జైనంలో అనేకమైన సంప్రదా
యాలు ఉండటం ఒక్కొక్క సంప్రదాయంలో అనేకమైనగ్రంథాలు
వ్రాయబడి ఉండటం ఇందుకు ఆటంకంగా కనిపించింది బైబిల్
కురాన్ ఎంత పెద్ద గ్రంథాలైనా అవి ఆ ధర్మాలకు ప్రామాణికంగా
ఉన్న ఏకైక గ్రంథాలు కాని జైనుల విషయంలో అలా కాదు
వీరిలో శ్వేతాంబరులనీ దిగంబరులనీ రెండు శాఖలు ఇవి కాక
తేరాపంథీ స్థానకవాసీ మొదలైనవి ఇంకా నాలుగు ప్రధాన సంప్ర
దాయాలున్నవి వీటి సంబంధించిన గ్రంథాలుకూడ ఇరవైఅయిదు
వరకు ప్రచారంలో ఉన్నవి జైన మునులు విద్వాంసు...
మీరందరు ఒకచోట సమా...

డపటంవల్ల ఆయన ఎంతో శ్రమచేసి జైనపరిభాషాకోశాన్ని ఒకదాన్ని రచించాడు అదిగాక జైన ధర్మసారం అనే పుస్తకం వ్రాసి దానిని వెయ్యి ప్రతులు అచ్చువేయించి జైన విద్వాంసులకూ తదితర ధార్మికులకూ పంపి వారి అభిప్రాయాలు సేకరించాడు విద్వాంసుల సూచనలు మన్నించి కొన్ని గాథలు తీసివేసి మరికొన్నిటిని చేర్చి దాన్ని జిణధమ్మం అనే పేర గ్రంథరూపంలో ప్రకటించాడు తదుపరి ఆ గ్రంథాన్ని సమీక్షించే ఉద్దేశ్యంతో బాబా తెచ్చిన ఒత్తిడివల్ల ఒక సంగీతి (సమ్మేళనం) సమావేశపరచటం జరిగింది దానిలో మునులు ఆచార్యులు శ్రావకులు ఇతర అధికారికులు సుమారు మూడువందల మంది పాల్గొన్నారు అనేకసార్లు జరిపిన చర్చల ఫలితంగా గ్రంథంయొక్క నామరూపాలు మార్పుచెంది చివరకు సర్వానుమతితో శ్రమణ సూక్తం లేక శ్రమణసూక్తం అర్ధమాగధి భాషలో సమణ సుత్తం అయింది ఇందులో 756 గాథలు సేకరించబడ్డవి ఏడు సంఖ్య మీద జైనులకు చాల మక్కువ 7 ను 108 తో గుణిస్తే 756 అవుతుంది ఇన్ని గాథలు సర్వసమ్మతితో క్రోడీకరింపబడి చైత్ర శుద్ధ త్రయోదశి (24 ఏప్రిల్) నాడు జరుగనున్న వర్ధమాన వర్ధంతి సందర్భంలో ఈ గ్రంథాన్ని తప్పులులేకుండ ప్రకటించటానికి సంగీతి తీర్మానించింది ఈ విధంగా వర్ధమాన జయంతినాడు జైన ధర్మసార మైన సమణసుత్తం యావత్ లోకానికి లభిస్తుంది భవిష్యత్తులో జైనధర్మం ఉన్నంతవరకు ముఖ్యంగా జైనులున్నా జైనేతరులైనా కొన్ని శతాబ్దాలపాటు ఈ జైనధర్మసారం పవిత్ర గ్రంథంగా పరిగణింపబడి ఎవరైనా ఎన్నడూ జరగని మహత్కార్యం ఇప్పుడు సంపన్నం అయింది దానికి బాబా నిమిత్తమాత్రులైనా మహావీరుని కృపవల్లనే ఇది సాధ్యమైందని ఆయన దృఢంగా నమ్ముతున్నాడు

భగవద్గీత నాకు గాఢంగా ప్రభావితం చేసిందని నేను అంగీకరిస్తు న్నాను కేవలం గీత వల్ల నా చిత్తాన్ని ఎక్కువగా ఆకర్షించింది భగవాన్ మహావీరుడే ఆయన అహింసా పూర్తిగా ఆశ్రీ - యోగ్య మైంది సత్యాగ్రాహి వినమ్రుడై ఆయన అహ్న ఈ లోకం లో హృదయాకృతం ఎక్కడి వారందరూ సత్యాగ్రాహులే అన్నారు బాబా మ కూడ వ్యక్తి సత్యాగ్రహ రూపంలోనే గాంధీజీ నిం పెట్టారు కాని బాబా సత్యాగ్రహ కాదని శత్యాగ్రహ మాత్రమే అని బాబా గుర్తించే ఉన్నారు ప్రతి మానవునిలోనూ సత్యం యొక్క కొంత అంశం ఉంటుంది దానితో అతని మానవ జన్మసార్థకం అవుతుంది అందువల్ల సమస్తధర్మాల్లోనూ సంప్రదాయాల్లోనూ మానవుల్లోనూ కనిపించే సత్యాంశాన్ని మనం గ్రహించవలసి ఉంటుంది ప్రంవ్యక్తి సత్యాగ్రహ కావలెనన్న మహావీరుని బోధ గీత తరువాత బాబా ను ఎక్కువగా ప్రభావితం చేసింది గీత తరువాత అని నేను అంటున్నప్పటికీ మళ్లీ పర్యాలోచన చేసినప్పుడు నాకు ఈ రెంటికి భేదం ఏమాత్రం కనిపించటంలేదు

బ్రహ్మ విద్యామందిరం	రామహరి
పవనార్ (వర్ధా)	రామహరి
25-12-74	రామహరి

(శ్రీ వినోబా హస్తాక్షరాలు)

భూ మి క

సమణసుత్తం అనే గ్రంథంయొక్క సంకలనం ఆచార్య వినోబా భావేగారి ప్రేరణవల్ల జరిగింది వారి ప్రేరణవల్లనే సంగీ ఏర్పడి దానిలో దీని పాండులిపి స్వీకృతి లభించింది ఇది ఒక విశిష్టమైన చారిత్రిక సంఘటన

లోకంలో ఉన్న ధర్మాలన్నిటి మూలాధారం ఆత్మ పరమాత్మ ఈ రెండు తత్వాల స్తంభాలమీదనే ధర్మభవనం నిర్మితం అయి ఉన్నది లోకంలో వ్యాపించి ఉన్న ధర్మపరంపరలలో కొన్ని ఆత్మవాదంతో పాటు ఈశ్వరవాదాన్నికూడా ప్రతిపాదిస్తుంటే మరికొన్ని అనీశ్వరవాదాన్ని సమర్థిస్తున్నవి ఈశ్వరవాదియైన పరంపరలో సర్వశక్తిమంతుడైన ఒక ఈశ్వరుడో లేక పరమాత్మో ఈ సృష్టి కర్త అనీ పాలకుడనీ నియామకుడనీ విశ్వసింప బడుతున్నది సృష్టియావత్తు అతనిపై ఆధారపడి ఉన్నది అతనికే బ్రహ్మ అనీ విధాత అనీ పరమపిత అనీ ఇంకా ఇటువంటివే అనేకమైన పేర్లు వాడబడుతున్నవి ఈ పరంపరకు చెందిన మాన్యతను (నమ్మకాన్ని) అనుసరించి ఈ భూలోకంలో అధర్మం పెరిగి ధర్మం క్షీణించినప్పుడల్లా భగవానుడు అవతరించి దుష్ట సంహారంద్వారా సృష్టిని రక్షిస్తాడు, సద్వర్తన బీజాలను తిరిగి నాటిపోతాడు

అనీశ్వరవాది పరంపర

ఇక రెండవ పరంపర ఆత్మవాదంతోపాటు అనీశ్వరవాదాన్ని ప్రతిపాదిస్తుంది వ్యక్తియొక్క స్వతంత్ర వికాసాన్ని అది విశ్వసిస్తుంది

ప్రతి ఒక్కవ్యక్తి లేక జీవుడు తన సంపూర్ణమైన వికాసం తాను పొంద గలుగుతాడు తనలో రాగద్వేషరాహిత్యాన్ని అత్యధికంగా పెంపొం దించుకొని తద్వారా పరమ పదవికి చేరుకోగలుగుతాడు అతడు తనకు తానే నియామకుడు పంచాలకుడు తనకు తానే మిత్రుడు శత్రువుకూడ ఈ పరంపరను అనుసరించేదే జైన ధర్మం ఇది వైజ్ఞా నిక మైంది దీన్ని సంక్షేపంగా చెప్పాలంటే శ్రమణ-సంస్కృతి అని చెప్పగుర్తించవచ్చు బౌద్ధ ది ఇతర ధర్మాలుకూడ ఈ ఆధ్యాత్మిక కోవకు చెందినవే ఈశ్వరవాదియైన భారతీయ పరంపర బ్రాహ్మణ పంస్కృతి అని ఎలువబడుతున్నది

ప్రాచీనత్వం

ప్రాచీనమైన కారణంచేత గాని లేక అర్వాచీనమైన కారణంచేత గాని ఒక ధర్మం శ్రేష్ఠమైనదనీ ఉపాదేయమనీ నిర్ధారణచేయటానికి వీలులేదు కాని ప్రాచీనమై ఉండటంతోపాటు ఆ సంప్రదాయం యుగాల తరబడి సజీవంగాను క్రియాశీలంగాను ఉండి వృద్ధిపొందుతూ వచ్చి లోకనీతిని జనుల సంస్కారాన్ని వికసింపచేస్తూ అభ్యుదయ ప్రేరకంగా ప్రసిద్ధి చెందినట్టయితే ఆ ధర్మంయొక్క ప్రాచీనత దాని మహాత్యాన్ని అంతర్నిహితమై ఉండే సార్వకాలిక సార్వభౌమిక తత్వాన్ని తప్పక సూచిస్తుందని చెప్పవలసి ఉంటుంది జైన ధర్మ పరంపరయొక్క ఆచారసంపదను భావసంపదను పరిశీలించిచూస్తే అది ఎంత ప్రాచీనకాలంనుంచి ప్రవర్ధమానమై వస్తూఉన్నదో వ్యక్తపడక మానదు తీర్థంకర వర్ధమాన మహావీరుడు ఈ జైన ధర్మానికి మూల ప్రవర్తకుడు కాడన్న సత్యాన్ని చరిత్రకారులు ఎలాటి సందే హం లేకుండ నిర్ధారణచేశారు ఆయనకు ముందున్న తీర్థంకరులు కూడ జైన ధర్మాన్ని పునరుద్ధరించి ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేసినవారే

దీని మూల ఉగమం ఇంతవరకు చరిత్రకు అందలేదు కాని ఉపలబ్ధమైన చారిత్రిక పురాతత్వ నిదర్శనాలు ఈ ధర్మాన్ని అత్యంత ప్రాచీనమైనదిగా రుజువుచేస్తున్నవి ఋగ్వేదము శ్రీమద్భాగవతము మొదలైన ప్రాచీన గ్రంథాలలో కేశిలు వ్రాత్యక్షత్రియులు వాతరశనా మునులు-వీరిని గురించిన ప్రస్తావనలు అక్కడక్కడ కనిపిస్తున్నవి

జైన మత చరిత్రలో అరవై మూడుగురు శలాకాపురుషులు వర్ణింపబడి ఉన్నారు అవసర్పిణి ఉత్సర్పిణి'—అనే సంజ్ఞగల సుదీర్ఘమైన యుగాలలో ఈ శలాకాపురుషులు అవతరించి ధర్మాన్ని నిరంతరం ప్రేరేపించి మానవ సభ్యతను వికసింపచేస్తారు ఈ శలాకాపురుషులలో 24 గురు తీర్థంకరులు ప్రముఖులుగా ఉంటారు ఇప్పుడు నడుస్తున్న అవసర్పిణీ కల్పంయొక్క నాల్గవ భాగంలో అవతరించిన 24 తీర్థంకరులలో మొట్టమొదటివాడు ఋషభదేవుడు ఆయనతండ్రి నాభి అనే రాజన్యుడు తల్లి మరుదేవి ఈయననే ఆదినాథుడు ఆది బ్రహ్మ ఆదీశ్వరుడు అనికూడ చెబుతారు చిట్టచివరి అనగా 24 వ తీర్థంకరుడైన మహావీరుడు 2500 సంవత్సరాల క్రిందట జన్మించాడు గౌతమ బుద్ధునికాలపు ఈయనను సమకాలీనుడే భగవాన్ మహావీరునికి 250 ఏండ్లకు పూర్వం 23 వ తీర్థంకరుడైన పార్శ్వనాథుడు జన్మించాడు ఆయన వారాణసీ రాజైన అశ్వసేనుని కుమారుడు బౌద్ధాగమాలలో నిగంఠనాత పుత్త—అనే పేరుతో మహావీరుడు పేర్కొనబడ్డాడు పార్శ్వుని సంప్రదాయ చాతుర్యామ ధర్మం' అని ఆ సంప్రదాయ పరంపరకు ప్రతినిధి అయిన వాడే మహావీరుడు కాని ఒక విధంగా చూస్తే అవిచ్ఛిన్నంగా ప్రవహించే కాల ప్రవాహంలో ఋషభదేవుడు ప్రథముడూ కాదు మహావీరుడు చివరివాడు కాదు ఈ పరంపరకు ఆది అంతము-అనేవి లేవు ఈ 24 తీర్థంకరుల పరంపరకు వెనుక ఎన్ని కల్పాలలో ఇంకముందు ఎన్ని గడవనున్నవో చెప్పటం కష్టం

[illegible]
[illegible]
[illegible] వివరమైన [illegible]
[illegible]
స్పష్టంగా గోచరిస్తుంది [illegible]
ప్రాచీనంచే [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సహాయపడేదిగా ఉన్నది [illegible]
సంబంధాలూ ప్రమాణాలు ప్రాచీన [illegible]
[illegible] ఉన్నది [illegible]
[illegible] వ్యక్తులు తమ తమ సంప్రదాయాన [illegible]
ఉండేవారు

ఆత్మవాదం

వేదమునం ద్వైతం అని చెప్పిందన్నా ప్రా[illegible] వేరే చేసు [illegible] ఉండవచ్చు లేక [illegible] నిజమైనప్పటికీ ఈ సంప్రదాయానికి [illegible] చీవనుచే చెప్పవలెనంటుంది భగవాన్ [illegible] నిర్గ్రంథం అని నిర్గ్రంథ ప్రవచనం అని [illegible] తెలుస్తున్నది కొన్నిచోట్ల ఆర్హతధర్మం అని కూడ [illegible] పార్శ్వనాథుని సమయంలో శ్రమణధర్మం అనే [illegible] ఉండేది పార్శ్వ[illegible] పూర్వుడైన అరిష్టనేమి అనే 22 వ తీర్థంకరుని రోజుల్లో [illegible]

అర్హతధర్మం అనిపేరుగా అరిష్టనేమి కర్మయోగియైన శ్రీకృష్ణ బలరాముల పినతండ్రి కుమారుడు శ్రీకృష్ణునిద్వారా జరిగిన గోసేవ గోరసాల ప్రచారం వాస్తవానికి అహింసాత్మక సమాజ నిర్మాణానికి చేసిన మొదటి ప్రయత్నం బీహారు రాష్ట్రంలో అర్హత ధర్మం పేరుతోనే జైనం ప్రచారంలో ఉండేది 21 వ తీర్థంకరుడైన రాజర్షి నమి మిథిలా నివాసి చరిత్రలో ఒకప్పుడున్న పేరు మరొకప్పుడు ఉండక మార్పుచెందుతూ ఉంటుంది కాని ఈ ధర్మసంప్రదాయానికి మూలభూతమైన సిద్ధాంతం బీజరూపంలో నేడున్నరీతిగానే ఆనాడుకూడ ఉండినదని నిశ్చయంగా చెప్పగలం ఆ మూల సిద్ధాంతాన్నే ఆత్మవాదమనీ అనేకాంతవాదమనీ అంటారు ఆత్మవాదమనే ఉర్వర క్షేత్రంలో జైనధర్మమనే కల్పతరువు పెరిగి మూడు పూలూ ఆరుకాయలూ కాసింది జైన సాధువులను నేడుకూడ శ్రమణులనే పిలుస్తారు ఈ శ్రమణశబ్దం శ్రమమూ సమత్వానికీ విహార క్రమానికీ పరిచయచిహ్నం దీనిలో గొప్పఅర్థం ఇమిడి ఉన్నది

జైనధర్మానికి జినోపదిష్టమైన లేక జినప్రవర్తితమైన కల్యాణ మార్గంఅని అర్థం దేహగతమూ ఆత్మగతమూ-అనగా బాహ్యాభ్యంతరములైన వికారాలను జయించినవానికి జిన (జినుడు) అనిపేరు రాగద్వేషాలు మోహాది వికారాలు ఆత్మకు ప్రబలమైన శత్రువులు అందువల్ల జైన శబ్దానికి సహజంగా ఏర్పడిన అర్థం ప్రత్యేకమైన జాతినిగాని వర్గాన్నిగాని సూచించేదికాదు జిన మార్గాన్ని అనగా ఆత్మోన్నతి మార్గాన్ని అనుసరించేవారు ఎవరైనాసరే జైనులే అవుతారు

వీతరాగ విజ్ఞత

పూర్ణమైన వీతరాగ జ్ఞాన సంపన్నులు జైన ధర్మం యొక్క లక్ష్యం. ఇట్టి విజ్ఞాన సంపన్నులు కావటమూ సులభ క్రమమూ అయినది. ఏది దివ్య జ్ఞానం వచ్చే పనులు అనవసరం కావని చెప్పగలరు. ఈ వీతరాగత్వం సమ్యక్ దర్శనం జ్ఞానం చారిత్ర అనే రత్నత్రయం సమన్విత సాధన ద్వారా లభిస్తుంది. శ్రద్ధ జ్ఞానం చారిత్రం-వీటితో కూడుకున్న సాధన మార్గమే వ్యక్తిని ముక్తిపథానికి చేర్చగలదు. ఈ మూడింటి వల్లనే మానవునిలో పూర్ణత్వం ఏర్పడుతుంది. శ్రద్ధతో వివేచనతో జరుగుతు వస్తు యథార్థాన్ని గ్రహించటం, ఆ గ్రహించిన జ్ఞానాన్ని జీవితంలో వినియోగించటం-ఇదే జైన ధర్మం ముఖ్యంగా ప్రతిపాదించిన మూల భూతమైన ఉపదేశం. సమస్త ఆచారాలకు కేంద్రమైనది వైరాగ్యవృత్తి. వైరాగ్యంతో పోల్చినప్పుడు సమస్తమైన ఐశ్వర్యాలు ఏ విలువలేనివే. అందుకని ప్రవృత్తి మార్గం కానీయండి, నివృత్తి మార్గం కానీయండి, గృహస్థ వృత్తి అయినా సరే శ్రమణ వృత్తి అయినా సరే ఎవ్వరిలోనూ అంతరాత్మలో నిరంతర వైరాగ్యం పెంపొందించుకోవటమే శ్రేయస్కరమని చెప్పబడ్డది. కాని అనేకాంత దృష్టి లేనిదే వైరాగ్య వృద్ధి మార్గం ఏర్పడదు. ప్రవృత్తిలో కూడ నివృత్తినీ నివృత్తిలో కూడ ప్రవృత్తినీ దర్శింపజేసే యథార్థమైన విరక్తి మార్గం చూపించేది ఈ అనేకాంత దృష్టియే అని మనం తెలుసుకోవలసి ఉన్నది.

అహింస

జైనాచారానికి మూలం అహింస. కాని అనేకాంత దృష్టి లేకుండ అహింసను పాటించటం సంభవం కాదు. ఎందుకంటే జైన

... రి యొక్క ఈ విధమైన ఆధారాల
ఉపేక్ష ... పైన కాలంలో క్రియాయోగంలో
ఆరిగాన్ని మాత్రమే చూచి చెప్పినట్లయితే ఆ వ్యక్తి కూడా
... టా లేదు ఎందుకంటే జగత్తులో సర్వత్రా
జీవరాసులు ఉన్నవి అందరిని కాపాడేడు జీవాలు చస్తూనే ఉంటవి
కనుక జాగ్రత్తతో ప్రవర్తించే వ్యక్తి యొక్క భావనలో అహింస
ఉన్నప్పుడు అతను అహింసకుడే అదేవిధంగా సావధానంగా ప్రవ
ర్తించక హింసా భావన లేనివాడు చేతులతో హింసచేయక పోయినప్ప
టికీ వాడు హింసకుడే అని అంటాడు ఈ విధమైన విశ్లేషణ అనేకాంత
దృష్టి లేనిదే సంభవం కాదు అందువల్ల అనేకాంత దృష్టిగలవానికే
సమ్యగ్ దృష్టి ఏర్పడుతుందని సమ్యగ్దృష్టి ఉన్నప్పుడే సమ్యక్
జ్ఞానము సమ్యక్ చారిత్రము అలవడతవని విశ్వసించబడ్డది సమ్యక్
దృష్టికాని వాని జ్ఞానం సత్యమైనది కాదు వాని ఆచరణకూడ
సుఖాధారమైనదిగా ఉండదు కనుక జైన మార్గంలో సమ్యక్త్వం
ఎంతో మహత్తు గలదిగా భావించబడుతున్నది అదే మోక్షసాధనకు
ఆధారం

ఉంటుంది ఉత్పత్తి స్థితి వినాశం అనే మూడు గుణాల గలిగి పదార్థం ఎల్లప్పుడూ ఉంటూనే ఉంటుంది అది తన స్వభావాన్ని ఎన్నడూ వదలి పెట్టదు పదార్థం జడమైనాసరే చేతనమైనాసరే స్థిరంగానే ఉంటుంది సత్తారూపంలో పదార్థం ఎల్లప్పుడూ ఉండేదే కాని పర్యాయాలను బట్టి అది ఎప్పుడూ మార్పుచెందుతూ ఉంటుంది జైన దర్శనం ఈ త్రిపదిమీద ఆధారపడి ఉండటమే కాక సమస్తమైన లోకవ్యవస్థ కూడ ఈ త్రిపది మీదనే ఆధారపడి ఉన్నదని ప్రతిపాదిస్తున్నది ఇది జైన ధర్మంలో ఉన్నవిశేషం ఈ జగత్తు అనాది అనీ అనంతం అనీ షడ్ద్రవ్యాత్మకమని స్పష్టం చేస్తున్నది దీని కర్తా ధర్తా ఎవరూలేరు ఏ వ్యక్తిగాని శక్తిగాని దీన్ని నిర్మించలేదు అది తన వస్తుస్వభావం మీద ఆధారపడిఉన్నది అది దేశ కాలాలకు అతీతమైనది ఈ సత్యాన్ని నమ్మినప్పుడు సమాజంలో వర్గభేదం వర్ణభేదం మొదలైన వైషమ్యాలకు తావు ఉండదు ఈ స్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకొని మహావీరుని వంటి వైరాగ్య సంపన్నుడూ సర్వదర్శి అయినవాడు వ్యవహార జగత్తులో సమభావమే అహింస అనీ మనస్సులో మమత లేకపోవటమే— అపరిగ్రహం అనీ అనటం సమంజసంగా ఉంటుంది సత్యం శాస్త్రంలో కాదు అనుభూతిలో ఉన్నది బ్రహ్మలో చరించటమే బ్రహ్మచర్యం అనిపించుకుంటుంది కర్మను బట్టి మనుష్యుడు బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుడు వైశ్యుడు శూద్రుడు అవుతాడు చారిత్రంలేని వ్యక్తికి సంప్రదాయం వేషం ధనం బలం సత్తా ఐశ్వర్యం జ్ఞానం శాస్త్రం బలాన్ని ఈయలేవు దేవీ-దేవతలకూ వివిధ ప్రకృతి శక్తులకూ ప్రీతికలిగించే ఉద్దేశ్యంతో ఆచరించే కర్మకాండవల్లనూ అనుష్ఠానాల వల్లనూ కూడ మానవునికి త్రాణ ఏమాత్రం కలుగదు అతనికి ముక్తి ప్రసాదించ గలిగినవి ఆత్మప్రతీతి (ఆత్మవిశ్వాసం) ఆత్మజ్ఞానం ఆత్మ తన్మయత ఆనంద రసమగ్నత ఇదే సమస్యక్త్వం మహావీరుడు

దురాగ్రహమూ లేనప్పుడు అజ్ఞానం ద్వారా ముడిబడ్డవివా దాలవన్నిటినీ పరిష్కరించుకోవచ్చు నిజానికి ఈ అనేకాంత భావనవల్లనే మనిషి జీవించగలుగుతున్నాడు, కాని ఆ వెలుగు ఎక్కడి నుంచి వస్తున్నది అతనికి తెలియటంలేదు మోహమూ మొండిపట్టూ అనే గంత కండ్లను కప్పి ఉంచినంతవరకు వస్తువు యథార్థరూపంలో గోచరించదు ఈ అనేకాంత దృష్టి వస్తువు లేక పదార్థంయొక్క స్వతంత్ర సత్తాను చాటుతుంది భావజగత్తులో అహింస యొక్క స్థూలరూపమే అనేకాంత సత్యం అహింసను పాటించేవాడు అనేకాంతాన్ని నమ్ముతాడు అనేకాంతాన్ని నమ్మేవాడు అహింసకుడుగా ఉంటాడు

నేడు ప్రచలితంగా కనిపించే జైన ధర్మంయొక్క స్వరూపం మహావీరుని బోధలతో అనుప్రాణితమై ఉన్నది ఆయన ధర్మశాసనమే నేడు చెల్లుబడి అవుతున్నది మహావీరుడు సత్యానికి ధర్మానికీ సమన్వయం కుదిర్చిన మహానుభావుడు జ్ఞాన దర్శన ఆచరణాల సమన్వయమే మనుష్యునికి దుఃఖవిముక్తి కలిగించేది జ్ఞానహీనమైన కర్మ కర్మ రహితమైన జ్ఞానం రెండూ వ్యర్థమైనవే తెలిసికొన్న సత్యాన్ని ఆచరించటం ఆచరించే సత్యాన్ని తెలిసికోటం రెండూ ఏకమై వర్తించినప్పుడే వాటి సార్థకత ఏర్పడుతుంది

వస్తు స్వభావ ధర్మం

వస్తువుయొక్క స్వభావమే ధర్మం (వత్థు సహావధమ్మో) అని జైనధర్మం చెప్పుతున్నది ఇది ఆ ధర్మతత్వం ప్రసాదించిన గొప్ప వరం సృష్టిలోఉన్న ప్రతిపదార్థము దాని స్వభావానుసారం ప్రవర్తిస్తూ

ఉంటుంది ఉత్పత్తి స్థితి వినాశం—అనే మూడు గుణాలు గలిగి పదార్థం ఎల్లప్పుడూ ఉండనేఉంటుంది అది తన స్వభావాన్ని ఎన్నటికీవదలి పెట్టదు పదార్థం జడమైనాసరే చేతనమైనాసరే ఈరీతిగానే ఉంటుంది సత్తారూపంలో పదార్థం ఎల్లప్పుడూ ఉండేదే కాని పర్యాయాలను బట్టి అది ఎప్పుడూ మార్పుచెందుతూ ఉంటుంది జైన దర్శనం ఈ త్రిపదిమీద ఆధారపడి ఉండటమే కాక సమస్తమైన లోకవ్యవస్థ కూడ ఈ త్రిపది మీదనే ఆధారపడి ఉన్నదని ప్రతిపాదిస్తున్నది ఇది జైన ధర్మంలో ఉన్నవిశేషం ఈ జగత్తు అనాది అనీ అనంతం అనీ షడ్ద్రవ్యాలస్థితి స్పష్టం చేస్తున్నది దీనికి కర్తా ధర్తా ఎవడూలేడు ఏ వ్యక్తిగాని శక్తిగాని దీన్ని నిర్మించలేదు ఆత్మసత్తా వస్తుస్వభావం మీద ఆధారపడిఉన్నది అది దేశ కాలాలకు అతీతమైనది ఈ సత్యాన్ని నమ్మినప్పుడు సమాజంలో వర్గభేదం వర్ణభేదం మొదలైన వైషమ్యాలకు తావు ఉండదు ఈదృష్టిని దృష్టిలో పెట్టుకొని మహావీరుని వంటి వైరాగ్య సంపన్నుడూ తత్వదర్శి అయినవాడు వ్యవహార జగత్తులో సమభావమే అహింస అనీ మనస్సులో మమత లేకపోవటమే—అపరిగ్రహం అనీ అనటం సమంజసంగా ఉంటుంది సత్యం శాస్త్రంలో కాదు అనుభూతిలో ఉన్నది బ్రహ్మలో చరించటమే బ్రహ్మచర్యం అనిపించుకుంటుంది కర్మను బట్టి మనుష్యుడు బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుడు వైశ్యుడు శూద్రుడు అవుతాడు చారిత్రంలేని వ్యక్తికి సంప్రదాయం వేషం ధనం బలం సత్తా ఐశ్వర్యం జ్ఞానం శాస్త్రం బలాన్ని ఈయలేవు దేవీ-దేవతలకూ వివిధ ప్రకృతి శక్తులకూ ప్రీతికలిగించే ఉద్దేశ్యంతో ఆచరించే కర్మకాండవల్లనూ అనుష్ఠానాల వల్లనూ కూడ మానవునికి త్రాణ సమాగం కలుగదు అతనికి ముక్తి ప్రాసాదిం చ గలిగినవి ఆత్మప్రతీతి (ఆత్మవిశ్వాసం) ఆత్మజ్ఞానం ఆత్మ తన్మయత ఆనంద రసమగ్నత ఇదే సమన్యక్త్వం మహావీరుడు

యథార్థంలో నిగ్రంథుడు అనేక గ్రంథాలుగా గ్రంథాలూ
భేదించి దేహం లో ఉపదేశం తీర్థంకరగారు అనుగ్రహ రూప
రమై సమస్తజనులకు బోధగమ్యమైంది అది వాయుమండలంలో
ప్రతిధ్వనిస్తూ అమృతం వర్షిస్తున్నది

శ్రావకాచారం

సాధన శక్తిని అనుసరించి చేయవలసింది దాన్నిబట్టే జైనం సాధనమార్గం-శ్రావకాచారమనీ శ్రమణాచారమనీ-రెండు విధాలుగా విభజించి ఏర్పాటుచేయటం జరిగింది శ్రావకుల ఆచరణ శ్రమణాచారం కంటే సులభమైంది ఎందుకంటే శ్రావకులు గృహత్యాగులుకారు లోకవ్యాపారంలో నిమగ్నులైయే ఉంటారు కాని వారు ఆచరణ విషయంలో అతిజాగరూకులైఉండి శ్రమణధర్మాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ముందుకుపోతూ ఉంటారు శ్రావకుని ఆత్మశక్తి పెరిగి రాగద్వేషాది వికారాలను త్యజించి క్రోధాది కషాయాలను వశపరుచుకోగలిగినప్పుడు ఒక్కొక్క శ్రేణి దాటుకుంటూ శ్రమణపదం చేరుకుంటాడు ద్వాదశవ్రతాలను నిరతితో పాలించి పదకొండు మెట్లూ (శ్రేణులు) ఎక్కగలిగినప్పుడే శ్రావకుని శ్రమణపదం లభ్యమవుతుంది నిజంగా చూస్తే శ్రమణ ధర్మానికి ఆధారమైంది పూరకమైంది శ్రావకధర్మమే జైన ధర్మాచారం అంతా ఆత్మోన్ముఖమైంది శ్రావకులకూ శ్రమణులకూ ఇద్దరికీ వ్యవస్థ కలిగిస్తూ క్రమవికాసంతో పురోగమించే సమత ఇందులో లక్ష్యం అవుతుంది కేవలం నీతి ఉపదేశంగాని ఆచారనియమాలు వ్యావహారికదృష్టిలో ప్రతిపాదించటంగాని ఇందులోలేవు సాధకుని శక్తి సహనతను బట్టి వికాసప్రక్రియ ప్రతిపాదింపబడ్డది ఇందులో బాహ్యక్రియాకాండగాని లోకరూఢిగాని దేవ గురు సంబంధమైన మూఢవిశ్వాసాలుగాని

పేరుకైన కనిపించవు అణువ్రతపాలన ఒకవైపు శ్రావకుని సాధనా మార్గంలో సత్ప్రేరణ కలిగించటమే కాకుండ సమాజంలో సువ్యవస్థకూ పురోభివృద్ధికీ సహాయం అవుతుంది

గ్రంథపరిచయం

ఈ 'సమణసుత్తం -అనే గ్రంథంలో జైన ధర్మ దర్శనాల సారం సంక్షేపంగా క్రమపూర్వకంగా సంకలితం చేయబడ్డది దీని 4 ఖండాలలో 44 ప్రకరణాలు ఉన్నవి వాటిలో మొత్తం 756 గాథలున్నవి

దీనిలో చేర్చబడిన ప్రాకృత గాథలు గేయ రూపంలో పారాయణకు అనుకూలంగా ఉన్నవి జైనాచార్యులు ఈ గాథలను సూత్రాలని పేరు పెట్టారు సుత్తం అనే ప్రాకృత శబ్దానికి సూత్రం సూక్తం శ్రుతం-అని అర్థం ఏర్పడుతుంది జైన పరంపరలో సూత్ర శబ్దం రూఢమై ఉన్నందున ఈ గ్రంథాని సమణసుత్తం (శ్రమణ సూత్రం) అని పేరు పెట్టటమైంది గాథలను మొత్తంమీద అన్నిటినీ ప్రాచీన మూలగ్రంథాల్లో నుంచి ఎరుకోవటం జరిగింది అందు వల్ల ఈ 'సమణసుత్తం ఆగమశాస్త్రంవలె స్వతః ప్రమాణం అయింది

ప్రథమఖండం జ్యోతిర్ముఖం ఇందులో వ్యక్తి ఉదర పూరణ ప్రధానమైన భౌతిక జీవితంనుంచి పైకిలేచి ఆభ్యంతర జీవితాన్ని దర్శిస్తాడు విషయభోగం అసారమైనదనీ దుఃఖ భూయిష్ఠమనీ జన్మ జరామరణ రూపమైన సంసారానికి కారణమనీ గ్రహించి అతడు విరక్తి పొందుతాడు రాగద్వేషాలే తనకు ప్రబల శత్రువులని తెలిసి కొని వీటిని పరిహరించే ఉపాయం శోధిస్తాడు క్రోధం మానం

మాయ లోభం-వీటిస్థానే క్షమ మార్దవం సరళత్వం సంతోషం మొదలైన వాటిని అలవరచుకొంటాడు కషాయాలను నిగ్రహించి భోగసక్తములైన ఇంద్రియాలను వశంలో పెట్టుకుంటాడు ఇతర ప్రాణులను ఆత్మవతుగా భావించి పర సుఖ దుఃఖ సంవేదన అభ్యసిస్తాడు ఇతరుల అక్కరలను గమనించి వీలైనంతవరకు పరిగ్రహం వదలిపెడతాడు స్వపరభేదం పాటించకుండ జాగరూకుడై వివేకంతో మోక్షమార్గగామి అవుతాడు

ద్వితీయ ఖండం మోక్షమార్గం వ్యక్తంచేసేది ఈ మార్గంలో అడుగు పెట్టిన వ్యక్తికి ఉండే సమస్తమైన శంకలు భయాలు కాంక్షలు మూఢత్వాలు శ్రద్ధాజ్ఞాన చారిత్రాల్లో అథవా భక్తిజ్ఞాన కర్మల సమన్విత త్రివేణిలో కలిసి కరిగిపోతవి ఇష్టానిష్టాలనే ద్వంద్వ బుద్ధి నశించిపోతుంది సమత్వ వాత్సల్యాల స్రోతస్సు పైకి ఉబుకుతుంది సాంసారిక భోగాల మీద విరక్తి కలిగి చిత్తం ప్రశాంతం అవుతుంది ఇల్లు వాకిలి కలిగి ఉండికూడ తామరాకు మీద నీటిబొట్టు వలె అలిప్తంగా ఉంటాడు వ్యవసాయాది వ్యాపారాలు చేస్తూకూడ ఏమీ చేయనివాడు అవుతాడు శ్రావకస్థితిలో నుంచి క్రమంగా శ్రమణావృత్తి అవలంబించి జ్ఞాన వైరాగ్యధ్యానాది సాధనల ద్వారా అంతరాలను క్రమశః తొలగించుకుంటూ ఉన్నత స్థానం చేరుకోగలుగుతాడు అతని సమస్త వాసనలు నిర్మూలంమై జ్ఞాన సూర్యుని ప్రఖరజ్యోతి చిత్తంలో ప్రసరించినప్పుడు అతని ఆత్మ ఆనందసాగరంలో ఓలలాడటం మొదలుపెడుతుంది దేహం ఉన్నంతకాలం అతడు అరహంత దశలో అనగా జీవన్ముక్త దశలో ఉండి ఉపదేశాల ద్వారా లోక కల్యాణం చేస్తూ సర్వత్రా సంచరిస్తుంటాడు ఆయువు పూర్తి అయి

నప్పుడు ఎద్దత్వాన్ని అనగా విదేహస్థితిని పొంది అనంతాబ్దిలో ఏలీనమవుతాడు

తృతీయ ఖండం తత్వదర్శనానికి సంబంధించింది ఇందులో జీవము-అజీవము మొదలైన సప్త తత్వాలను గురించి పుణ్యము పాపము మొదలైన నవపదార్థాను గురించి వివేచన కనిపిస్తుంది జీవాత్మ పుద్గల పరమాణువు మొదలైన షట్ద్రవ్యాల వివరణతో పాటు వాటి సంయోగ విభాగాల ద్వారా విశ్వసృష్టి తనంతటతానే (అకృత్రిమంగా) ఏర్పడినదనీ అది అద్యంతాలు లేనిదనీ ప్రతిపాదింప బడ్డది

చతుర్థ ఖండం స్యాద్వాదాన్ని గురించింది అనేకాంత సత్యాన్ని గురించి జైన పరిచయం చేయటం అయింది జైన దర్శనంలో ప్రధానమైన న్యాయం ఈ అనేకాంతమే ఈ ఖండంలో ప్రమాణం నయం నిక్షేపం సప్తభంగీవంటి గూఢ విషయాలు సరళంగానూ సంక్షిప్తంగానూ వివరింపబడ్డవి చివరకు సమస్తవంతో గ్రంథం సమాప్తం అయింది

ఈ నాలుగు ఖండాలలో ఉన్న 756 గాథలలో జైన ధర్మం యొక్క తత్వం ఆచారమార్గం అన్ని అంశాలతోనూ సంక్షిప్తంగా వివరింపబడ్డదని చెప్పవచ్చు జైన వాఙ్మయం చాల విపులమయింది ఒక్కొక్క శాఖను గురించిన గ్రంథాలు వెక్కువమించి ఉన్నవి సూక్ష్మాంశాలు అన్నీ అవగాహనం చేకోదలచినప్పుడు ఆ గ్రంథాలు అవశ్యంగా చదువవలసి ఉంటుంది కాని భిన్న సంప్రదాయాల

విషయసూచిక

ప్రథమ ఖండం—జ్యోతిర్ముఖము

ద్వితీయ ఖండం — మోక్షమార్గం

తృతీయ ఖండం—తత్వదర్శనం

చతుర్థ ఖండం—స్యాద్వాదం

1 మంగళ సూత్రం

1 అర్హంతులకు నమస్కారం
సిద్ధులకు నమస్కారం
ఆచార్యులకు నమస్కారం
ఉపాధ్యాయులకు నమస్కారం
లోకంలో ఉన్న సాధువులందరికీ నమస్కారం

2 ఈ పంచనమస్కారమంత్రం సమస్త పాపాలను నశింపజేసేది
సమస్త శుభాలకు మొదటిశుభం

3-5 అర్హంతులు మంగళమయులు
సిద్ధులు మంగళమయులు
సాధువులు మంగళమయులు
కేవలిప్రణీతమైన ధర్మం మంగళమయం
అర్హంతులు లోకోత్తములు
సిద్ధులు లోకోత్తములు
సాధువులు లోకోత్తములు
అర్హంతులను శరణు వేడుకున్నాను
సిద్ధులను శరణు వేడుకున్నాను
సాధువులను శరణు వేడుకున్నాను
కేవలిప్రణీతమైన ధర్మాన్ని శరణు వేడుకున్నాను

१ मङ्गलसूत्र

१ णमो अरहताण । णमो सिद्धाण । णमो आयरियाण ।
णमो उवज्झायाण । णमो लोए सव्वसाहूण ॥१॥
नम अर्हद्भ्य । नम सिद्धेभ्य । नम आचार्येभ्य ।
नम उपाध्यायेभ्य । नम लोके सर्वसाधुभ्य ॥१॥

२ एसो पचणमोक्कारो, सव्वपावप्पणासणो ।
मगलाण च सव्वेसि, पढम हवइ मगल ॥२॥
एष पचनमस्कार सर्वपापप्रणाशन ।
मङ्गलेषु च सर्वेषु प्रथम भवति मङ्गलम् ॥२॥

३–५ अरहता मगल । सिद्धा मगल । साहू मगल ।
केवलिपण्णत्तो धम्मो मगल ॥३॥
अरहता लोगुत्तमा । सिद्धा लोगुत्तमा । साहू लोगुत्तमा ।
केवलिपण्णत्तो धम्मो लोगुत्तमो ॥४॥
अरहते सरण पव्वज्जामि । सिद्धे सरण पव्वज्जामि ।
साहू सरण पव्वज्जामि ।
केवलिपण्णत्त धम्म सरण पव्वज्जामि ॥५॥

अर्हन्त मङ्गलम् । सिद्धा मङ्गलम् । साधव मङ्गलम् ।
केवलिप्रज्ञप्त धर्म मङ्गलम् ॥३॥
अर्हन्त लोकोत्तमा । सिद्धा लोकोत्तमा । साधव लोकोत्तमा
केवलिप्रज्ञप्त धर्म लोकोत्तम ॥४॥
अर्हत शरण प्रपद्ये । सिद्धान् शरण प्रपद्ये । साधून् शरण प्रपद्ये
केवलिप्रज्ञप्त धर्म शरण प्रपद्ये ॥५॥

1 మంగళ సూత్రం

1 అర్హంతులకు నమస్కారం
సిద్ధులకు నమస్కారం
ఆచార్యులకు నమస్కారం
ఉపాధ్యాయులకు నమస్కారం
లోకంలో ఉన్న సాధువులకందరికీ నమస్కారం

2 ఈ పంచనమస్కారమంత్రం సమస్త పాపాలను నశింపజేసేది
సమస్త శుభాలకు మొదటి శుభం

3-5 అర్హంతులు మంగళమయులు
సిద్ధులు మంగళమయులు
సాధువులు మంగళమయులు
కేవలిప్రణీతమైన ధర్మం మంగళమయం
అర్హంతులు లోకోత్తములు
సిద్ధులు లోకోత్తములు
సాధువులు లోకోత్తములు
అర్హంతులను శరణు వేడుతున్నాను
సిద్ధులను శరణు వేడుతున్నాను
సాధువులను శరణు వేడుతున్నాను
కేవలిప్రణీతమైన ధర్మాన్ని శరణు వేడుతున్నాను

६ झायहि पंच वि गुरवे, मंगलचउसरणलोयपरियरिए।
णर-सुर-खेयर महिए, आराहणणायगे वीरे ॥६॥
ध्यायत पञ्च अपि गुरून् मङ्गलचतुःशरणलोकपरिकरितान्
नरसुरखेचरमहितान्, आराधनानायकान् वीरान् ॥६॥

७ घणघाइकम्ममहणा, तिहुवणवरभव्वकमलमत्तंडा।
अरिहा अणंतणाणी, अणुवमसोक्खा जयंतु जए ॥७॥
घनघातिकर्ममथनाः, त्रिभुवनवरभव्यकमलमार्त्तण्डाः।
अर्हा (अर्हन्त) अनन्तज्ञानिनः अनुपमसौख्या जयन्तु जगति ॥

८ अट्ठविहकम्मवियडा, णिट्ठियकज्जा पणट्ठसंसारा।
दिट्ठसयलत्थसारा, सिद्धा सिद्धिं मम दिसंतु ॥८॥
अष्टविधकर्मविकटाः निष्ठितकार्याः प्रणष्टसंसाराः।
दृष्टसकलार्थसाराः सिद्धाः सिद्धिं मम दिशन्तु ॥८॥

९ पंचमहव्वयतुंगा, तक्कालिय-सपरसमय-सुदधारा।
णाणागुणगणभरिया, आइरिया मम पसीदंतु ॥९॥
पञ्चमहाव्रततुङ्गाः तात्कालिकस्वपरसमयश्रुतधाराः।
नानागुणगणभरिताः आचार्याः मम प्रसीदन्तु ॥९॥

१० अण्णाणघोरतिमिरे, दुरंततीरम्हि हिंडमाणाणं।
भवियाणुज्जोययरा, उवज्झाया वरमदिं देंतु ॥१०॥
अज्ञानघोरतिमिरे दुरन्ततीरे हिण्डमानानाम्।
भव्यानाम् उद्योतकराः उपाध्यायाः वरमतिं ददतु ॥१०॥

११ थिरधरियसीलमाला, ववगयराया जसोहपडिहत्था।
बहुविणयभूसियंगा, सुहाइं साहू पयच्छंतु ॥११॥
स्थिरधृतशीलमालाः व्यपगतरागाः यशओघप्रतिहस्ताः।
बहुविनयभूषिताङ्गाः, सुखानि साधवः प्रयच्छन्तु ॥११॥

१२ अरिहंता, असरीरा, आयरिया, उवज्झाय मुणिणो।
पंचक्खरणिप्पण्णो, ओंकारो पंच परमिट्ठी ॥१२॥
अर्हन्तः अशरीराः, आचार्याः उपाध्यायाः मुनयः।
पञ्चाक्षरनिष्पन्नः, ओंकारः ...

6 మంగళ స్వరూపులు చతుశ్శరణ రూపులు లోకోత్తములు
పరమ ఆరాధ్యులు నరసుర విద్యాధరులచే పూజింపబడువారు
కర్మ శత్రు విజేతలు అయిన పంచ గురువులను (పరమేష్ఠులను)
ధ్యానించవలెను

7 దటమైన ఘాతి కర్మను మధించునట్టివారును ముల్లోకములలో
నున్న భవ్యజీవులనే కమలములను వికసింపజేయు మార్తాండు
లును అనంతజ్ఞాన సంపత్తి అనుపమ సౌఖ్య సంపత్తియుగల
అర్హంతులకు ఈ జగత్తులో జయము కలుగుగాక

8 అష్టవిధకర్మరహితులును కృత కృత్యులును జన్మ మరణచక్ర
విముక్తులును సకల తత్వరహస్యద్రష్టలును అగు సిద్ధులు నాకు
సిద్ధిని ప్రసాదింతురు గాక

9 పంచ మహావ్రతములతో సమున్నతులు తత్కాలస్వపర మత
శాస్త్ర జ్ఞాతలు నానా గుణ సమూహ పరిపూర్ణులు అగు ఆచా
ర్యులు నా యెడల ప్రసన్నత వహింతురు గాక

10 అజ్ఞానమనే అంతులేని అంధకారంలో పరిభ్రమించే భవ్యజీవులకు
జ్ఞానజ్యోతిని చూపించే ఉపాధ్యాయులు నాకు ఉత్తమగతిని
ఒసంగుదురు గాక

11 శీలమనే మాలను విడువక ధరించేవారును రాగ రహితులును
యశోరాశి పరిపూర్ణులును వినయాలంకృత శరీరులును అగు
సాధువులు నాకు శుభము ప్రసాదింతురు గాక

12 అర్హంతులు అశరీరులు (సిద్ధులు) ఆచార్యులు ఉపాధ్యాయులు
మునులు — ఈ ఐదుగురి ప్రథమాక్షరాలను (అ + అ +
ఆ + ఉ + మ) చేర్చగా ఓంకారము ఏర్పడుతుంది అది
పంచ పరమేష్ఠులకు పర్యాయపదము బీజ రూపమైనది

१३ उसभमजियं च वंदे, संभवमभिणंदणं च सुमइं च ।
पउमप्पहं सुपासं, जिणं च चंदप्पहं वंदे ॥१३॥
ऋषभमजितं च वन्दे, सम्भवमभिनन्दनं च सुमतिं च ।
पद्मप्रभं सुपार्श्वं, जिनं च चन्द्रप्रभं वन्दे ॥१३॥

१४ सुविहिं च पुप्फयंतं, सीयल सेयंस वासुपुज्जं च ।
विमलमणंतं भयवं, धम्मं संतिं च वंदामि ॥१४॥
सुविधिं च पुष्पदन्तं, शीतलं श्रेयांसं वासुपूज्यं च ।
विमलमनन्तं भगवन्तं, धर्मं शान्तिं च वन्दे ॥१४॥

१५ कुंथुं च जिणवरिंदं, अरं च मल्लिं च सुव्वयं च णमिं ।
वंदामि रिट्ठणेमिं, तह पासं वड्ढमाणं च ॥१५॥
कुन्थुं च जिनवरेन्द्रम्, अरं च मल्लिं च सुव्रतं च नमिम् ।
वन्दे अरिष्टनेमिं, तथा पार्श्वं वर्धमानं च ॥१५॥

१६ चंदेहिं णिम्मलयरा, आइच्चेहिं अहियं पयासंता ।
सायरवरगंभीरा, सिद्धा सिद्धिं मम दिसंतु ॥१६॥
चन्द्रेभ्यो निर्मलतरा, आदित्येभ्योऽधिकं प्रकाशमानाः ।
सागरवरगम्भीराः, सिद्धाः सिद्धिं मम दिशन्तु ॥१६॥

२ जिनशासनसूत्र

१७ जमल्लीणा जीवा, तरंति संसारसायरमणंतं ।
तं सव्वजीवसरणं, णंददु जिणसासणं सुइरं ॥१॥
यदालीना जीवाः, तरन्ति संसारसागरमनन्तम् ।
तत् सर्वजीवशरणं, नन्दतु जिनशासनं सुचिरम् ॥१॥

१८ जिणवयणमोसहमिणं, विसयसुहविरेयणं अमिदभूयं ।
जरमरणवाहिहरणं, खयकरणं सव्वदुक्खाणं ॥२॥
जिनवचनमौषधमिदं, विषयसुखविरेचनम् अमृतभूतम् ।
जरामरणव्याधिहरणं, क्षयकरणं सर्वदुःखानाम् ॥२॥

13 1 వృషభ 2 అజిత, 3 సంభవ 4 అభినందన 5 సుమతి 6 పద్మ ప్రభ 7 సుపార్శ్వ 8 చంద్ర ప్రభులకు నా వంద నములు

14 9 సువిధి (పుష్పదంత) 10 శీతల 11 శ్రేయాంస 12 వాసు పూజ్య 13 విమల 14 అనంత 15 ధర్మ 16 శాంతులకు నేను వందనము అర్పిస్తున్నాను

15 నేను 17 కుంథు 18 అర 19 మల్లి 20 మునిసువ్రత 21 నమి 22 అరిష్టనేమి 23 పార్శ్వ 24 వర్ధమానులకు నమస్కారము చేస్తున్నాను

16 చంద్రునికి మించిన నిర్మలత్వం సూర్యునికి మించిన ప్రకాశం సముద్రుని వంటి గాంభీర్యం గల సిద్ధులు నాకు సిద్ధిని (ముక్తిని) ప్రసాదింతురు గాక

2 జినశాసన స్తోత్రం

17 జినశాసనం పట్టుకొని జీవులు అనంతమైన సంసార సాగరాన్ని దాటి పోగలుగుతున్నారు అది సమస్త జీవులకు శరణ స్థానం అట్టి జినశాసనం చిరకాలం వర్ధిల్లుతుండు గాక

18 ఈ జినవచనం విషయ సుఖాలకు విరేచనం వంటిది జరామరణ వ్యాధిని హరింపజేసే సమస్త దుఃఖాలను నశింపజేసే అమృతౌషధం

१९ अरहतभासियत्थं, गणहरदेवेहिं गंथियं सम्मं ।
पणमामि भत्तिजुत्तो, सुदणाणमहोवहिं सिरसा ॥३॥
अर्हद्भाषितार्थं, गणधरदेवैः ग्रथितं सम्यक् ।
प्रणमामि भक्तियुक्त, श्रुतज्ञानमहोदधिं शिरसा ॥३॥

२० तस्स मुहुग्गदवयणं, पुव्वावरदोसविरहियं सुद्धं ।
आगममिदि परिकहियं, तेण दु कहिया हवंति तच्चत्था ॥४॥
तस्य मुखोद्गतवचनं पूर्वापरदोषविरहितं शुद्धम् ।
'आगम' इति परिकथितं तेन तु कथिता भवन्ति तत्त्वार्थाः ॥४॥

२१ जिणवयणे अणुरत्ता, जिणवयणं जे करेंति भावेण ।
अमला असंकिलिट्ठा, ते होंति परित्तसंसारी ॥५॥
जिनवचनेऽनुरक्ता जिनवचनं ये कुर्वन्ति भावेन ।
अमला असंक्लिष्टा, ते भवन्ति परीतसंसारिणः ॥५॥

२२ जय वीयराय ! जयगुरू ! होउ मम तुह पभावओ भयवं !
भवणिव्वेओ मग्गाणुसारिया इट्ठफलसिद्धी ॥६॥
जय वीतराग ! जगद्गुरो ! भवतु मम तव प्रभावतो भगवन् !
भवनिर्वेदः मार्गानुसारिता इष्टफलसिद्धिः ॥६॥

२३ ससमय-परसमयविऊ, गंभीरो दित्तिमं सिवो सोमो ।
गुणसयकलिओ जुत्तो, पवयणसारं परिकहेउं ॥७॥
स्वसमय-परसमयवित् गम्भीरः दीप्तिमान् शिवः सोमः ।
गुणशतकलितः युक्तः प्रवचनसारं परिकथयितुम् ॥७॥

२४ जं इच्छसि अप्पणतो, जं च ण इच्छसि अप्पणतो ।
तं इच्छ परस्स वि या, एत्तियगं जिणसासणं ॥८॥
यदिच्छसि आत्मनः, यच्च नेच्छसि आत्मनः ।
तदिच्छ परस्यापि च, एतावत्कं जिनशासनम् ॥८॥

19 అర్హంతుడు అర్థరూపంలో ఉపదేశించినదియు గణధరులు సూత్ర రూపంలో చక్కగా గుంఫితం చేసినదియు అగు శ్రుతజ్ఞాన రూపమైన మహార్ణవమునకు భక్తి పూర్వకముగా తలవంచి నమస్కరిస్తున్నాను

20 అర్హంతుని ముఖతః ఉద్గతమై (వెలువడి) పూర్వాపర దోషరహిత మైన శుద్ధవచనము ఆగమ మనిఎంచుకొనును అట్టి ఆగమములో చెప్పబడినదే సత్యార్థము (అర్హంతునిద్వారా ఉపదేశింపబడి గణధరునిద్వారా కూర్పబడిన శ్రుతము (శాస్త్రము) ఆగమ మనబడును)

21 జినవచనము (ఉపదేశము) నందు అను రక్తి కలిగి దానిని భావపూర్వకముగా ఆచరించువారు మాలిన్యరహితులై క్లేశము విడిచి పరీతసంసారులగుదురు (అనగా వారి జన్మ మరణముల సంఖ్య తగ్గిపోవును)

22 ఓ వీతరాగుడా! ఓ జగద్గురూ! ఓ భగవానుడా! మీ ప్రభావము వల్ల నాకు సంసారమందు విరక్తి మోక్షమార్గానుసరణము ఇష్టఫలప్రాప్తి కలుగు గాక

23 ఎవరు స్వసమయ (స్వమత) పరసమయ (పరమత) ములను ఎరుగునో గంభీరుడుగను దీప్తిమంతుడుగను సౌమ్యుడుగను శుభకరుడుగను ఉండునో శమాది గుణ సంపన్నుడై యుండునో అట్టివాడే నిర్గ్రంథ ప్రవచనసారము బోధించుటకు అధికారము గలవాడు

24 నీవు దేన్నినీకై ఇష్టపడుదువో దాన్నే ఇతరులకు కూడా కోరుము నీకు ఇష్టములేని దాన్ని ఇతరులకొరకు కోరవద్దు — ఇదే జినశాసనము-తీర్థంకరుని ఉపదేశము

२, [illegible] ।
[illegible] ॥१॥
[illegible] ।
[illegible] ॥२॥

२६ [illegible] ।
[illegible] ॥२॥
[illegible] ।
[illegible] ॥२॥

२७ गाणाणो वीणाणो ओगणाणो य होइ णा आदि ।
[illegible] ॥३॥
[illegible] ।
[illegible] ॥३॥

२८ [illegible] होइ भागो विणयओ वग्गो चरित्त य ।
धन्ना गुरुकुलवासं, [illegible] न मुयंति ॥४॥
[illegible] चरित्रे च ।
धन्या गुरुकुलवासं [illegible] ॥४॥

२९ जस्स गुरुम्मि न भत्ती, न य बहुमाणो न गउरवं न भयं ।
न वि लज्जा न वि नेहो, गुरुकुलवासेण किं तस्स ? ॥५॥
यस्य गुरौ न भक्तिर्न च बहुमानो न गौरवं न भयम् ।
नापि लज्जा नापि स्नेहः गुरुकुलवासेन किं तस्य ? ॥५॥

३० ३१ कम्मरयजलोहविणिग्गयस्स, सुयरयणदीहनालस्स ।
पंचमहव्वयथिरकण्णियस्स, गुणकेसरालस्स ॥६॥
सावगजणमहुयरपरिवुडस्स, जिणसूरतेयबुद्धस्स ।
संघपउमस्स भद्दं, समणगणसहस्सपत्तस्स ॥७॥
कर्मरजजलौघविनिर्गतस्य, श्रुतरत्नदीर्घनालस्य ।
पञ्चमहाव्रतस्थिरकर्णिकस्य, गुणकेसरवतः ॥६॥
श्रावकजन मधुकर-परिवृतस्य जिनसूर्यतेजोबुद्धस्य ।
संघपद्मस्य भद्रं, श्रमणगणसहस्रपत्रस्य ॥७॥

3 సంఘ సూత్రము

25 గుణముల సమూహము సంఘము. కర్మ విమోచనము కలిగించేది సంఘము. దర్శనజ్ఞాన చారిత్రములనే రత్నత్రయమును సమన్వయపరచేదే సంఘము

26 రత్నత్రయమే గణము. మోక్ష మార్గంలో నడవడమే గచ్ఛ. గుణసమూహమే సంఘము. నిర్మలమైన ఆత్మయే సమయము

27 భయముచేత వీడ్లిన వ్యక్తులకు సంఘము ఆశ్రయం కలిగిస్తుంది. తన నిష్కపటమైన ప్రవర్తనవల్ల విశ్వాసము నమ్మకము కలిగిస్తుంది; ఆ దరి ఎవరం ఎవరూ చూడదు వల్ల శీతగృహం వలె సుఖాన్నిస్తుంది. ఎవరు దృష్టిలోకి వచ్చినా వల్ల తల్లిదండ్రుల వలె వాత్సల్యం చూపుతుంది. [illegible] సమస్త ప్రాణులకు శరణస్థానం అవుతుంది. ఆ సమస్త జీవ సంఘానికి భయపడవద్దు

28 సంఘంలో ఉన్న సాధకుడు జ్ఞానలాభం కలుగుతుంది. దర్శనం లోనూ స్థిరత్వం ఏర్పడుతుంది. చారిత్రంలో [illegible] చేస్తుంటే సాధకుడు ధన్యుడు

29 గురువులైన ఆచార్యులుగాని [illegible] గాని [illegible] గాని చేసినా [illegible] ప్రమాణం [illegible]

30-31 [illegible]

३८ जह ण वि सक्कमणज्जो, अणज्जभासं विणा उ गाहेउं ।
तह ववहारेण विणा, परमत्थुवएसणमसक्कं ॥७॥
यथा नापि शक्योऽनार्योऽनार्यभाषां विना तु ग्राहयितुम् ।
तथा व्यवहारेण विना परमार्थोपदेशनमशक्यम् ॥७॥

३९ ववहारोऽभूयत्थो, भूयत्थो देसिदो दु सुद्धणओ ।
भूयत्थमस्सिदो खलु, सम्माइट्ठी हवइ जीवो ॥८॥
व्यवहारोऽभूतार्थो, भूतार्थो देशितस्तु शुद्धनयः ।
भूतार्थमाश्रितः खलु, सम्यग्दृष्टिर्भवति जीवः ॥८॥

४० निच्छयमवलंबंता, निच्छयतो निच्छयं अजाणंता ।
नासंति चरणकरणं, बाहिरकरणालसा केई ॥९॥
निश्चयमवलम्बमानाः, निश्चयतो निश्चयम् अजानन्तः ।
नाशयन्ति चरणकरणम्, बाह्यकरणालसाः केचित् ॥९॥

४१ सुद्धो सुद्धादेसो, णायव्वो परमभावदरिसीहिं ।
ववहारदेसिदा पुण, जे दु अपरमे ट्ठिदा भावे ॥१०॥
शुद्धः शुद्धादेशो, ज्ञातव्यः परमभावदर्शिभिः ।
व्यवहारदेशिताः पुनर्ये त्वपरमे स्थिता भावे ॥१०॥

४२ निच्छयओ दुण्णेयं, को भावे कम्मि वट्टई समणो ।
ववहारओ य कीरइ, जो पुव्वठिओ चरित्तम्मि ॥११॥
निश्चयतो दुर्ज्ञेयं, को भावे कस्मिन् वर्तते श्रमणः ?।
व्यवहारतस्तु क्रियते, यः पूर्वस्थितश्चारित्रे ॥११॥

४३ तम्हा सव्वे वि णया, मिच्छादिट्ठी सपक्खपडिबद्धा ।
अन्नोन्ननिस्सिया उण, हवंति सम्मत्तसब्भावा ॥१२॥
तस्मात् सर्वेऽपि नयाः मिथ्यादृष्टयः स्वपक्षप्रतिबद्धाः ।
अन्योन्यनिश्रिताः पुनः, भवन्ति सम्यक्त्वसद्भावाः ॥१२॥

४४ कज्जं णाणादीयं, उस्सग्गाववायओ भवे सच्चं ।
तं तह समायरंतो, तं सफलं होइ सव्वं पि ॥१३॥
कार्यं ज्ञानादिकं, उत्सर्गापवादतो भवेत् सत्यम् ।
तत् तथा समाचरन् तत् सफलं भवति सर्वमपि ॥१३॥

38 కాని అనార్యునికి వాని అనార్య భాషలో చెబితే తప్ప ఏదీ అర్థం కానట్టుగా వ్యవహార నయంలేకుండా పరమార్థం ఉపదేశించటం సాధ్యంకాని పని

39 వ్యవహారం అభూతార్థం (అసత్యమైన అర్థం) కలది నిశ్చయం భూతార్థం (సత్యమైన అర్థం) కలది భూతార్థాన్ని ఆశ్రయించు చున్న జీవుడే సమ్యగ్దృష్టి గలవాడు

40 నిశ్చయ నయాన్ని అవలంబించిన కొందరు జీవులు దాన్ని నిశ్చయంగా అవగతం చేసుకోనని కారణం చేత బాహ్యచరణ విషయంలో సోమరులుగానో స్వేచ్ఛాచారులుగానో ఉండిపోయి చరణ కరణాది ఆచార క్రియను నాశనం చేస్తున్నారు

41 (అట్టివారిని గురించి ఆచార్యులు ఇలా అంటున్నారు –) శుద్ధ వస్తువును తెలిపే శుద్ధనయమే (నిశ్చయనయమే) పరమ భావ ద్రష్టలైన జీవుల ద్వారా తెలిసికొనవలసియున్నది పరమ భావనలో స్థిరపడని జనులకు వ్యవహార నయంద్వారా ఉపదేశించటం సముచితం

42 ఐతే ఏ శ్రమణుడు ఏ భావంలో ఉన్నారో నిశ్చయంగా తెలుసుకోవటం కష్టమైన పని అందువల్ల పూర్వచారిత్రంలో ఉన్నవారి కృతికర్మ (వందనం) వ్యవహార నయంద్వారా పంపన్నం అవుతుంది

43 కనుక ఉమ రమ పక్షంమీద తీవ్రమైన పక్షపాతంగల వారి నయాలు (అభిప్రాయాలు) అన్నీ మిథ్య అవి పరస్పర సాపేక్ష కలిగి నప్పుడు అవి అన్నీ సమ్యక్ భావనగా రూపొందుతవని గ్రహించవలసి ఉన్నది

44 జ్ఞానము మొదలైన కార్యాలు ఉత్సర్గ అపవాదుల ద్వారా (అనగా సామాన్య విశేష విధుల ద్వారా) సర్వాలు లక్షరని అవి ల విధంగా సకలం ఆచేలాకన చేయవలెను

५१ जाणिज्जइ चिंतिज्जइ, जम्मजरामरणसंभवं दुक्खं ।
न य विसएसु विरज्जई, अहो सुबद्धो कवडगंठी ॥७॥
ज्ञायते चिन्त्यते जन्मजरामरणसम्भवं दुःखम् ।
न च विषयेषु विरज्यते अहो सुबद्धः कपटग्रन्थिः ॥७॥

५२-५४ जो खलु संसारत्थो, जीवो तत्तो दु होदि परिणामो ।
परिणामादो कम्मं, कम्मादो होदि गदिसु गदी ॥८॥
गदिमधिगदस्स देहो देहादो इंदियाणि जायंते ।
तेहिं दु विसयग्गहणं, तत्तो रागो वा दोसो वा ॥९॥
जायदि जीवस्सेवं, भावो संसारचक्कवालम्मि ।
इदि जिणवरेहिं भणिदो, अणादिणिधणो सणिधणो वा ॥१०॥
यः खलु संसारस्थो जीवस्ततस्तु भवति परिणामः ।
परिणामात् कर्म कर्मतः भवति गतिषु गतिः ॥८॥
गतिमधिगतस्य देहः देहादिन्द्रियाणि जायन्ते ।
तैस्तु विषयग्रहणं ततो रागो वा द्वेषो वा ॥९॥
जायते जीवस्यैवं भावः संसारचक्रवाले ।
इति जिनवरैर्भणितोऽनादिनिधनः सनिधनो वा ॥१०॥

५५ जम्मं दुक्खं जरा दुक्खं, रोगा य मरणाणि य ।
अहो दुक्खो हु संसारो, जत्थ कीसन्ति जंतवो ॥११॥
जन्म दुःखं जरा दुःखं रोगाश्च मरणानि च ।
अहो दुःखं खलु संसारः, यत्र क्लिश्यन्ति जन्तवः ॥११॥

६ कम्मसुत्तं

५६ जो जेण पगारेणं, भावो णियओ तमन्नहा जो तु ।
मन्नति करेति वदति व, विप्परियासो भवे एसो ॥१॥
यो येन प्रकारेण भावो नियतः तम् अन्यथा यस्तु ।
मन्यते करोति वदति वा, विपर्यासो भवेद् एषः ॥१॥

51 జన్మ జరామరణాలవల్ల కలిగే దుఃఖం జీవుడు ఎరిగియే ఉన్నాడు వాటిని గురించి ఆలోచనకూడా చేస్తాడు కాని విషయ భోగాలనుండి విరక్తుడు కాలేదు అహా! మాయా బంధం ఎంత దృఢమైనదో కదా!

52-54 సంసారమున్నదైన జీవునికి రాగద్వేషరూపమైన పరిణామం (సంకల్పం) కలుగుతుంది దానివల్ల కర్మ బంధం ఏర్పడుతుంది కర్మ బంధంవల్ల జీవునికి నాలుగు గతులలో జన్మకలుగుతుంది జన్మతో శరీరం శరీరంతో ఇంద్రియాలు ప్రాప్తిస్తవి ఇంద్రియాలద్వారా జీవుడు విషయసేవన (భోగం) చేస్తాడు అందు మూలంగా తిరిగి రాగద్వేషాలు ఏర్పడతవి ఈ విధంగా జీవుడు సంసారచక్రంలో పరిభ్రమిస్తుంటాడు ఈ పరిభ్రమణహేతువులు జీవునికి సమ్యక్ దృష్టి లభించనప్పుడు అనాదిగాను అనంతంగాను పరిణామం చెందుతూ ఉంటవి సమ్యక్ దృష్టి లభించిన తరువాత అనాదిగాను సాంతం (అంతంగలవి) గాను పరిణామం చెందుతవి

55 జన్మం దుఃఖం వృద్ధాప్యం దుఃఖం రోగం దుఃఖం మృత్యువు దుఃఖం ఓహో! సంసారం దుఃఖమయం దీనిలోపడి జీవుడు క్లేశం అనుభవిస్తూ ఉన్నాడు

6 కర్మ సూత్రము

56 ఏ భావం ఏరీతిగా నియతమై (స్వాభావికమై) ఉంటుందో దాన్ని అన్యథా (వేరే రీతిగా) భావించటం చెప్పటం లేక ఆచరించటం విపర్యాసం లేక విపరీతబుద్ధి అనిపించుకుంటుంది

५७ जं जं समयं जीवो आविसइ जेण जेण भावेण ।
सो तंमि तंमि समए, सुहासुहं बंधए कम्मं ॥२॥
यं यं समयं जीवः, आविशति येन येन भावेन ।
स तस्मिन् तस्मिन् समये, शुभाशुभं बध्नाति कर्म ॥२॥

५८ कायसा वयसा मत्ते, वित्ते गिद्धे य इत्थिसु ।
दुहओ मलं संचिणइ, सिसुणागु व्व मट्टियं ॥३॥
कायेन वचसा मत्तः, वित्ते गृद्धश्च स्त्रीषु ।
द्विधा मलं संचिनोति, शिशुनाग इव मृत्तिकाम् ॥३॥

५९ न तस्स दुक्खं विभयंति नाइओ, न मित्तवग्गा न सुया न बंधवा ।
एक्को सयं पच्चणुहोइ दुक्खं, कत्तारमेव अणुजाइ कम्मं ॥४॥
न तस्य दुःखं विभजन्ते ज्ञातयः, न मित्रवर्गा न सुता न बान्धवाः ।
एकः स्वयं प्रत्यनुभवति दुःखं, कर्तारमेवानुयाति कर्म ॥४॥

६० कम्मं चिणंति सवसा, तस्सुदयम्मि उ परव्वसा होंति ।
रुक्खं दुरुहइ सवसो, विगलइ स परव्वसो तत्तो ॥५॥
कर्म चिन्वन्ति स्ववशाः, तस्योदये तु परवशा भवन्ति ।
वृक्षमारोहति स्ववशः, विगलति स परवशः ततः ॥५॥

६१ कम्मवसा खलु जीवा, जीववसाइं कहिंचि कम्माइं ।
कत्थइ धणिओ बलवं, धारणिओ कत्थई बलवं ॥६॥
कर्मवशाः खलु जीवाः, जीववशानि कुत्रचित् कर्माणि ।
कुत्रचित् धनिको बलवान्, धारणिकः कुत्रचित् बलवान् ॥६॥

६२ कम्मत्तणेण एक्कं, दव्वं भावो त्ति होदि दुविहं तु ।
पोग्गलपिंडो दव्वं, तस्सत्ती भावकम्मं तु ॥७॥
कर्मत्वेन एकं द्रव्यं भाव इति भवति द्विविधं तु ।
पुद्गलपिण्डो द्रव्यं, तच्छक्तिः भावकर्म तु ॥७॥

६३ जो इंदियादिविजई, भवीय उवओगमप्पगं झादि ।
कम्मेहिं सो ण रंजदि, किह तं पाणा अणुचरंति ॥८॥
य इन्द्रियादिविजयी, भूत्वोपयोगमात्मकं ध्यायति ।
कर्मभिः स न रज्यते, कस्मात् तं प्राणा अनुचरन्ति ॥८॥

57 జీవుడు ఏయే సమయాల్లో ఏయే విధంగా భావనచేస్తాడో ఆయా సమయాల్లో ఆయా విధమైన శుభ - అశుభ కర్మ బంధాలు ఏర్పాటు చేసుకుంటూ ఉంటాడు

58 ప్రమత్తుని శరీరము వాక్కు రెండు మదముఎక్కి ఉంటవి అతడు ధనానికీ స్త్రీలకూ లోబడై ఉంటాడు రాగద్వేషాలకు లోనై పాపపాము నోటతోనూ శరీరంతోనూ మన్ను చేర్చు కున్నట్టుగా అతడు కర్మరూపమైన మలం పోగుచేసుకొంటాడు

59 పుత్రమిత్ర బంధువర్గంలో ఎవరు కూడ అతని దుఃఖంలో పాలు పంచుకోరు ఒంటరిగా అతడు దుఃఖాలను అనుభవిస్తూ ఉంటాడు ఎందుకంటే కర్మ కర్తను మాత్రమే వెంటాడుతూ ఉంటుంది (ఇతరులను కాదు)

60 జీవుడు కర్మలను స్వతంత్రుడై తన ఇష్టము వచ్చినట్టు ఏర్పి కూర్చుకుంటాడు కాని అవి ఫలితానికి వచ్చినప్పుడు వాటికి అధీనుడై అనుభవిస్తాడు మనిషి స్వేచ్ఛగా చెట్టుపైకి ఎక్కి నప్పటికీ ప్రమాదవశంచేత పరవశుడై క్రిందపడిపోతాడు కర్మ ఫలం అనుభవించటంలో మనిషి స్వతంత్రుడు కాదు

61 ధనికుడైన ఋణదాత అప్పు ఇచ్చేటప్పుడు స్వతంత్రుడుగాను బలవంతుడుగానూ ఉంటాడు కాని అప్పు తీర్చేటప్పుడు ఋణ గ్రస్తుడే బలవంతుడుగా ఉంటాడు అదే విధంగా ఒకప్పుడు జీవుడు కర్మలకు అధీనుడుగా ఉంటాడు మరొకప్పుడు కర్మలే జీవుని అధీనంలో ఉంటవి

62 సామాన్య దృష్టికి కర్మ ఒక్కటే (ఏక రూపమైనది) కాని ద్రవ్యాన్నిబట్టి భావాన్నిబట్టి చూస్తే కర్మ ద్వివిధమైనది కర్మ పుద్గలాల పుంజానికి ద్రవ్య కర్మ అని పేరు దానిలో ఉండే శక్తికి లేక దాని కారణంగా జీవునిలో కలిగే రాగద్వేష రూప మైన వికారానికి భావకర్మ అని పేరు

63 ఇంద్రియాదులను జయించి జ్ఞానమయమైన ఆత్మను ధ్యానించే వారు కర్మలచేత బంధింపబడరు కనుక పుద్గలమయమైన ప్రాణం అతనిని అనుసరించ లేదు (అనగా అతనికి క్రొత్త జన్మ ఎత్తవలసిన అవసరం ఏర్పడదన్నమాట)

६४ ६५ णाणस्सावरणिज्जं, दंसणावरणं तहा।
वेयणिज्जं तहा मोहं, आउकम्मं तहेव य॥९॥
नामकम्मं च गोयं च, अंतरायं तहेव य।
एवमेयाइ कम्माइं, अट्ठेव उ समासओ॥१०॥

ज्ञानस्यावरणीयं दर्शनावरणं तथा।
वेदनीयं तथा मोहम् आयुःकर्म तथैव च॥९॥
नामकर्म च गोत्रं च, अन्तरायं तथैव च।
एवमेतानि कर्माणि अष्टैव तु समासतः॥१०॥

६६ पड-पडिहार-सि-मज्ज-हड-चित्त-कुलाल-भंडगारीणं।
जह एएसिं भावा, कम्माण वि जाण तह भावा॥११॥*
पट-प्रतिहारासि-मद्य-हडि-चित्र-कुलाल-भाण्डागारिणाम्।
यथा एतेषां भावाः, कर्मणाम् अपि जानीहि तथा भावान्॥११॥

७ मिथ्यात्वसूत्र

६७ हा! जह मोहियमइणा, सुग्गइमग्गं अजाणमाणेणं।
भीमे भवकंतारे, सुचिरं भमियं भयंकरम्मि॥१॥
हा! यथा मोहितमतिना, सुगतिमार्गम् अजानता।
भीमे भवकान्तारे सुचिरं भ्रान्तं भयंकरे॥१॥

६८ मिच्छत्तं वेदंतो जीवो, विवरीयदंसणो होइ।
ण य धम्मं रोचेदि हु, महुरं पि रसं जहा जरिदो॥२॥
मिथ्यात्वं विदन् जीवः विपरीतदर्शनो भवति।
न च धर्मं रोचते खलु, मधुरं अपि रसं यथा ज्वरितः॥२॥

64-65 జ్ఞానావరణం దర్శనావరణం వేదనీయం మోహనీయం ఆయుష్షు నామం, గోత్రం అంతరాయం—సంక్షేపంగా ఇవి అష్ట విధకర్మలు

66 ఈ కర్మల స్వభావం (క్రమంగా) తెర (పర్దా) ద్వార పాలుడు కత్తి మద్యము గుదికొయ్య చిత్రకారుడు కుమ్మరి భండారి- వీరి స్వభావంవలె ఉంటుంది *

7 మిథ్యాత్వ సూత్రము

67 అయ్యో ! నే నెంత మూర్ఖుడను ! సుగతుని మార్గం తెలియని కారణంచేత ఘోరము భయంకరమూ అయిన సంసారారణ్యంలో చిరకాలం పరిభ్రమిస్తూ వస్తున్నాను

68 మిథ్యాత్వం ఆవరించిన జీవుని దృష్టికి విపరీత మతి ఏర్పడుతుంది అట్టి వానికి ధర్మం రుచించదు జ్వరగ్రస్తుడైన వానికి మధుర రసం కూడ చెగటుగా తోస్తుంది గదా !

*స్పష్టీకరణ— 1 గదికోపం నున్న వస్తువులు కనిపించకుండేట్లు తెర అడ్డగిస్తుంది అదే విధంగా జ్ఞానావరణ కర్మ జ్ఞానాన్ని కప్పివుచ్చుటమో లేక అల్పంగా కోచేటట్లో చేస్తుంది దీని ఎచ్చు తగ్గులను బట్టి జ్ఞానంలో న్యూనాధిక భేదం ఏర్పడుతుంది 2 ద్వారపాలుడు రాజ దర్శనార్థం వచ్చిన వారిని అడ్డగించునట్లుగా దర్శనావరణ కర్మ దర్శనం అడ్డగిస్తుంది 3 కత్తి అంచుమీద పూసినతేనె నాకినప్పుడు తేనెరిపి ఆనందం కలిగి చినప్పటి నాలుక తెగిపోయ్యే బాధకూడ అనుభవించవలసి ఉంటుంది అదే విధంగా వేదనీయకర్మ సుఖ దుఃఖానుభవానికి కారణ అవుతుంది 4 మద్యపానం మనిషికి మత్తు కలిగించి సంజ్ఞా జ్ఞానం లేకుండా చేసినట్లుగా మోహనీయకర్మ జీవునికి ఆత్మ స్వరూప విస్మృతి కలిగిస్తుంది 5 గదికొయ్యలో కాలు ఇరుకున్న తరువాత మనిషి నడవ లేక నిలిచిపోయి నట్లుగా ఆయుః కర్మవల్ల జీవుడు కొంత నిశ్చిత కాలంవరకు శరీరంలో బంధి పడి అందులోనే నిలిచిపోతాడు 6 చిత్రకారుడు అనేకమైన బొమ్మలు గీస్తాడు అదే విధంగా నామ కర్మవల్ల జీవునికి అనేకవిధాలైన శరీరాలు ఏర్పడతవి 7 కుమ్మరివాడు చిన్నవి పెద్దవి—అనేక రూపాలుగల కుండలు తయారుచేస్తాడు అదే విధంగా గోత్ర కర్మవల్ల జీవులు ఉన్నతకులం లోగాని లేక నీచకులంలోగాని జన్మ లభిస్తుంది 8 భండారి (కోశాధికారి) ఇతరులకు సొమ్ము పంచి పెట్టుటకు తన యజమానునికి అడ్డంకులు ఏర్పాటు చేస్తాడు యాచకునికి కూడ దానం దొరకకుండ ప్రతిబంధకం ఏర్పాటు చేస్తాడు అదే విధంగా అంతరాయ కర్మవలన దాన ప్రతిగ్రహాలకు ఇబ్బంది కలుగుతుంది ఈ ఎనిమిది అష్టకర్మలను ఏర్పరచ వచ్చును

६९ मिच्छत्तपरिणदप्पा, तिव्वकसाएण सुट्ठु आविट्ठो ।
जीवं देहं एक्कं, मण्णंतो होदि बहिरप्पा ॥३॥
मिथ्यात्वपरिणतात्मा, तीव्रकषायेण सुष्ठु आविष्ट ।
जीव देहम् एकम्, मन्यमान भवति बहिरात्मा ॥३॥

७० जो जहवायं न कुणइ, मिच्छद्दिट्ठी तओ हु को अन्नो ।
वड्ढइ य मिच्छत्तं, परस्स संकं जणेमाणो ॥४॥
यो यथावाद न करोति मिथ्यादृष्टि तत खलु कोऽन्य ।
वर्धते च मिथ्यात्वं परस्य शङ्का जनयमान ॥४॥

८ राग-परिहारसूत्र

७१ रागो य दोसो वि य कम्मबीयं, कम्मं च मोहप्पभवं वयंति ।
कम्मं च जाईमरणस्स मूलं, दुक्खं च जाईमरणं वयंति ॥१॥
रागश्च द्वेषो पि च कर्मबीज कर्म च मोहप्रभव वदन्ति ।
कर्म च जातिमरणस्य मूलम् दुःख च जातिमरण वदन्ति ॥१॥

७२ न वि तं कुणइ अमित्तो, सुट्ठु वि य विराहिओ समत्थो वि ।
जं दो वि अनिग्गहिया, करंति रागो य दोसो य ॥२॥
नैव तत करोति अमित्र सुष्ठ्वपि च विराद्ध समर्थोऽपि ।
यद् द्वावपि अनिगृहीतौ, कुरुत रागश्च द्वेषश्च ॥२॥

७३ न य संसारम्मि सुहं, जाइजरामरणदुक्खगहियस्स ।
जीवस्स अत्थि जम्हा, तम्हा मुक्खो उवादेओ ॥३॥
न च संसारे सुखं, जातिजरामरणदु खगृहीतस्य ।
जीवस्यास्ति यस्मात् तस्माद् मोक्ष उपादेय ॥३॥

७४ तं जइ इच्छसि गंतुं, तीरं भवसायरस्स घोरस्स ।
तो तवसंजमभंडं, सुविहिय ! गिण्हाहि तूरंतो ॥४॥
तद् यदीच्छसि गन्तुं तीर भवसागरस्य घोरस्य ।
तर्हि तप सयमभाण्ड सुविहित ! गृहाण त्वरमाण ॥४॥

69 మిథ్యా దృష్టిగల మనుష్యుడు తీవ్రమైన కషాయంలో పూర్తిగా చిక్కుకొని జీవుడూ శరీరమూ ఒకటేనని భావిస్తూ ఉంటాడు అట్టివాడు బహిరాత్మ

70 తత్త్వవిచారంచేసే దానికి అనుగుణంగా నడచుకొనని మనుష్యుని కన్న మించిన మిథ్యా దృష్టి వేరొకడుండడు వాడు పరులకు శంక కలిగిస్తూ తన మిథ్యాత్వాన్ని మరింత ఎక్కువచేసుకొంటూ ఉంటాడు

8 రాగ పరిహార సూత్రము

71 రాగద్వేషాలు కర్మకు బీజరూపమైన మూల కారణాలు కర్మ మోహంవల్ల పుడుతుంది అది జన్మ మరణాలకు మూలం జన్మ మరణాలు దుఃఖానికి మూలం అని చెప్పబడ్డది

72 మనచే ఆదరింపబడిన రాగద్వేషాలు చాల హాని కలిగిస్తవి అంత హాని తిరస్కరింపబడ్డ బలవంతుడైన శత్రువుకూడ కలిగించలేదు

73 జన్మ జరామరణ దుఃఖాలతో పీడింపబడే జీవునికి సుఖం అనేది ఏదీ ఉండదు అందువల్ల మోక్షమే కోరదగింది

74 ఓ సువిహితుడా ! నీవు ఈ ఘోర సంసార సాగారాన్ని దాటి దరిజేర దలచినట్లయితే తపస్సు నిగ్రహం - అనే నౌకను శీఘ్రంగా సంతరించుకో

७५ बहुभयकरदोसाण, सम्मत्तचरित्तगुणविणासाण ।
न हु वसमागतव्व, रागद्दोसाण पावाण ॥५॥
बहुभयकरदोषयो, सम्यक्त्वचारित्रगुणविनाशयो ।
न खलु वशमागन्तव्य रागद्वेषयो पापयो ॥५॥

७६ कामाणुगिद्धिप्पभव खु दुक्ख, सव्वस्स लोगस्स सदेवगस्स ।
ज काइय माणसिय च किंचि, तस्सतग गच्छइ वीयरागो ॥६॥
कामानुगृद्धिप्रभव खलु दुख सर्वस्य लोकस्य सदेवकस्य ।
यत कायिक मानसिक च किञ्चित तस्यान्तक गच्छति वीतराग ॥

७७ जेण विरागो जायइ, त त सव्वायरेण करणिज्ज ।
मुच्चइ हु ससवेगी, अणतवो होइ असवेगी ॥७॥
येन विरागो जायते तत्तत सर्वादरेण करणीयम ।
मुच्यते एव ससवेग अनन्तक भवति असवेगी ॥७॥

७८ एव ससकप्पविकप्पणासु, सजायइ समयमुवट्ठियस्स ।
अत्थे य सकप्पयओ तओ से, पहीयए कामगुणेसु तण्हा ॥८॥
एव स्वसकल्पविकल्पनासु सजायते समतोपस्थितस्य ।
अर्थाश्च सकल्पयतस्तस्य प्रहीयते कामगुणेषु तृष्णा ॥८॥

७९ अन्न इम सरीर अन्नो जीवु त्ति निच्छियमइओ ।
दुक्खपरीकेसकर, छिंद ममत्त सरीराओ ॥९॥
अन्यदिद शरीर अन्यो जीव इति निश्चयमतिक ।
दुःखपरिक्लेशकर छिन्धि ममत्व शरीरात् ॥९॥

८० कम्मासवदाराइ, निरुभियव्वाइ इदियाइ च ।
हतव्वा य कसाया, तिविह तिविहेण मुक्खत्थ ॥१०॥
कर्मास्रवद्वाराणि निरोद्धव्यानीन्द्रियाणि च ।
हन्तव्याश्च कषायास्त्रिविधत्रिविधेन मोक्षार्थम ॥१०॥

८१ भावे विरत्तो मणुओ विसोगो, एएण दुक्खोहपरपरेण ।
न लिप्पइ भवमज्झे वि सतो, जलेण वा पोक्खरिणीपलास ॥११॥
भावे विरक्तो मनुजो विशोक एतया दुःखौघपरम्परया ।
न लिप्यते भवमध्येऽपि सन् जलेनेव पुष्करिणीपलाशम ॥११॥

75 రాగద్వేషాలు సమ్యక్త్వ చారిత్రాది సద్గుణాలను నాశనంచేసే భయంకరమైన పాపాలు జీవుడు వాటి చేతిలో చిక్కుకో కూడదు

76 సమస్త జీవులకేకాక దేవతలకు సహితం సంభవించే శారీరిక మానసిక దుఃఖాలు వారికి కామోపభోగమందుండే నిరంతర అభిలాషవలన ఉత్పన్నమవుతూ ఉంటవి కాని వీతరాగుడు (రాగం వదలిపెట్టినవాడు) ఆ దుఃఖాల అంతు కనుక్కుంటాడు (వానికి దుఃఖ నివృత్తి కలుగుతుంది)

77 వైరాగ్యం పుట్టించే కార్యాలు ఆదరంతో ఆచరించటం అవసరం విరక్తుడైన మనుష్యుడు సంసార బంధం నుంచి విముక్తి పొందుతాడు భోగాసక్తిగల వ్యక్తికి సంసారం అనంతంగా పెరిగిపోతుంది

78 ఇంద్రియ విషయాలు దోషాలకు మూలంకాదు మన మనస్సులో ఉదయించే రాగద్వేషాత్మక సంకల్ప వికల్పాలవల్లనే సమస్త దోషాలు ఏర్పడుతూ ఉన్నవి —అని గుర్తించి చింతనచేసే మనుష్యుని మనస్సులో సమత్వబుద్ధి ఉత్పన్నమవుతుంది తద్వారా అతని కామతృష్ణ క్షీణించిపోతుంది

79 నిశ్చయాత్మక దృష్టితో చూచినప్పుడు శరీరంవేరు ఆత్మవేరు-అని బోధపడుతుంది శరీరంమీద ఉండే మమతవల్ల దుఃఖం క్లేశం కలుగుతవి కనుక ఆ మమకారాన్ని ఛేదించుకో

80 నీవు మోక్షం పొందగోరినట్లయితే దానికి గాను కర్మయొక్క ఆగమన ద్వారాలనూ ఆస్రవాలనూ ఇంద్రియాలనూ (మనసా వాచా కర్మణా అను) మూడు కరణములలోనూ (కృత కారిత అనుమతి అను) మూడు యోగములలోనూ నిరోధించవలెయున్నది తదుపరి కషాయాలను కూడ తొలగించుకోనవలెను

81 భావనలో విరక్తిచెందిన మనుష్యుడు శోక విముక్తుడు కాగలడు నీటిలో ఉండికూడ రామరాకు నీటిని అంటనట్లు సంసారంలో మగ్నుడై కూడ ఆ మనుష్యుడు దుఃఖ పరంపరలలోను కాడు

९ धम्मसूत्र

८२ धम्मो मंगलमुक्किट्ठं, अहिंसा संजमो तवो।
देवा वि तं नमंसंति, जस्स धम्मे सया मणो॥१॥
धर्मः मङ्गलमुत्कृष्टम्, अहिंसा संयमः तपः।
देवा अपि तं नमस्यन्ति, यस्य धर्मे सदा मनः॥१॥

८३ धम्मो वत्थुसहावो, खमादिभावो य दसविहो धम्मो।
रयणत्तयं च धम्मो, जीवाणं रक्खणं धम्मो॥२॥
धर्मः वस्तुस्वभावः क्षमादिभावश्च दशविधः धर्मः।
रत्नत्रयं च धर्मः जीवानां रक्षणं धर्मः॥२॥

८४ उत्तमखममद्दवज्जव-सच्चसउच्चं च संजमं चेव।
तवचागमकिंचण्हं, बम्ह इदि दसविहो धम्मो॥३॥
उत्तमक्षमामार्दवार्जवसत्यशौचं च संयमं चैव।
तपस्त्यागमाकिंचन्यं, ब्रह्म इति दशविधः धर्मः॥३॥

८५ कोहेण जो ण तप्पदि, सुर-णर-तिरिएहि कीरमाणे वि।
उवसग्गे वि रउद्दे, तस्स खमा णिम्मला होदि॥४॥
क्रोधेन यो न तप्यते सुरनरतिर्यग्भिः क्रियमाणेऽपि।
उपसर्गे अपि रौद्रे तस्य क्षमा निर्मला भवति॥४॥

८६ खम्मामि सव्वजीवाणं, सव्वे जीवा खमंतु मे।
मित्ती मे सव्वभूदेसु, वेरं मज्झ ण केण वि॥५॥
क्षमे सर्वजीवान् सर्वे जीवाः क्षाम्यन्तु माम्।
मैत्री मे सर्वभूतेषु वैरं मम न केनापि॥५॥

८७ जं किंचि पमाएणं, न सुट्ठु भे वट्टियं मए पुव्विं।
तं मे खामेमि अहं, निस्सल्लो निक्कसाओ अ॥६॥
यदि किंचित् प्रमादेन न सुष्ठु युष्माभिः सह वर्तितं मया पूर्वम्।
तत् युष्मान् क्षमयाम्यहं निःशल्यो निष्कषायश्च॥६॥

9 ధర్మ సూత్రము

82 ధర్మం ఉత్కృష్టమైన శుభం అహింస సంయమం తపస్సుదాని
లక్షణాలు ఎవని మనస్సు సదా ధర్మంలో రమిస్తూ ఉంటుందో
దానికి దేవతలు సహితం నమస్కారం చేస్తారు

83 వస్తువుయొక్క స్వభావం ధర్మం క్షమా మొదలైన భావములతో
కూడిన ధర్మం పది విధములైనది రత్నత్రయము (సమ్యగ్దర్శ
నం సమ్యక్జ్ఞానం సమ్యక్చారిత్రం) ధర్మం జీవరక్షా ధర్మం

84 ఉత్తమములైన క్షమ మార్దవం ఆర్జవం సత్యం, శౌచం
సంయమం తపం త్యాగం ఆకించన్యం బ్రహ్మచర్యం – ఇవి
పది విధములైన ధర్మాలు

85 దేవతలు మనుష్యులు తిర్యగ్జంతువులు ఘోరమైన ఉత్పాత
ఉపద్రవాలు కలిగించినప్పటికి కూడ కోపం తెచ్చుకొని మండి
పడని వాని క్షమాధర్మం నిర్మలమైనది

86 నేను జీవులనందరిని క్షమిస్తున్నాను జీవులందరు నన్ను క్షమింతురు
గాక ప్రాణులందరి యెడ నాకు మైత్రీ భావము కలదు ఎవరి
తోనూ నాకు వైరములేదు

87 కించిత్ప్రమాదంవల్ల కూడ నేను మీ ఎడల అపచారంచేసి ఉన్న
ట్లయితే శల్య (మాయా) రహితుడనై కషాయంవిడిచి మిమ్ము
లను క్షమాపణ యాచించుచున్నాను